

Roč. VII.

Čís. 4.

1947.

*mesačník
pro duchovní
řivce*

S M E R, mesačník pre záujmy duchovného života.

Vydávajú slovenskí dominikáni. Rediguje fr. P. Aquinas M. Gabura, OP.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. svätej Anny 15.
Predplatné na rok 80 Kčs, pre študentov 40 Kčs.
Šekové číslo Smeru 6181. — Číslo telefonu 2416.

O B S A H :

* Cesty duchovnosti:

Výchova letory ako prvý stupeň duchovného života 129. — „Moja“ svätá omša 135. — Cesta duchovného detstva 143.

Duchovnosť vo svätých:

Vzor posväteného vychovávateľstva 149. — Radosť rehoľníč „Notre Dame“ 151.

Duchovnosť v študentstve:

„Obyčajný život“ 153. — Bol tichým hrdinom 160.

Duchovnosť v živote:

Môj život v Kristovi 164. — Z duchovnosti skautskej vodkyne 167. — Meditácia, zdroj duševnej vyrovnanosti 168. — Preduchovňovanie vojenskej služby 170.

Poznámky o knihách.

Aj starší chlapci môžu sa ešte stať kňazmi!

V Bruntále v Sliezske petríni (Kongregácia Bratov najsvätejšej Sviatosti) zriadili pre nich zvláštny ústav. V tomto čísle prikladáme o ňom letáčik. Prijímajú aj chudobných chlapcov a mladých mužov, ktorí môžu sa stať buď rehoľnými kňazmi v Kongregácii alebo svet-skými kňazmi, čo potom budú pôsobiť na Slovensku alebo medzi Slováckmi v Čechách. Záujemci nech žiadajú informácie na adresu: Petrinum, seminár, Bruntál. Kto nemôže alebo nemieni už študovať a predsa rád by pracoval pre Spasiteľa a pre jeho duše, nech sa hlási za rehoľného brata laika. V ústave dostane potrebnú prípravu pre apoštolskú činnosť medzi mládežou.

Cesty duchovnosti.

„Ja som cesta, pravda a život. Ja som svetlo sveta.“
Vhĺbil som sa do Kristových, večne sviežich slov
osobnej aj svetovej záchrany?

Výchova letory ako prvý stupeň duchovného života.

Dr. Jozef Ligoš.

Žiť duchovne, nábožne — to je alebo by
aspoň mal byť ideál každého človeka. Ale po-
vedzme si otvorene: nezdá sa nám táto zásada
tak trochu otrepaná, ba skoro odporná? Nezdá
sa nám, že páchne starobou? Že cieľom zvlášť
mladého muža, ženy malo by byť niečo iného,
ideálnejšieho?

V skutočnosti niet krajšieho ideálu, ako je
tento. Len ho často nesprávne chápeme. I kňazi.
Pod duchovným životom treba rozumieť: vycho-
vať sa v človeka, ba viac, v bohočloveka. Na to
často zabúdame. A pritom sa dvoch chýb do-
púšťame.

Prvá chyba: Chceme zo seba vychovať len
„boha“. Stavíme len na nadprirodu. Chceme
byť len anjelmi. To však my, ktorí sa plazíme
po zemi, nikdy nedosiahneme. To je pre nás
nemožné, ba odporné, lebo neprirodzené. Po-
užívame len nadprirodzené prostriedky. Tak sa
vychováme vo svätuškárov, ktorí už na prvý
pohľad i samým sebe i druhým sme odporní.

A druhá chyba: Chceme sa vychovať len
v ideálneho človeka, chceme byť v každom
ohľade jemní, dobrí spoločníci, charakterove
chceme každému imponovať. To však chceme
dosiahnuť len svojimi silami. Nevšímame si nad-
prirodzených prostriedkov. Ale ani tento cieľ
nedosiahneme. To preto, že sme si utvorili ne-
možný ideál. Ideál „len človeka“. No ten v te-

rajšom stave nejestvuje. V dnešnej ekonomii spásy je možný len ideál „bohočloveka“.

Často v živote konštatujeme smutnú skutočnosť, že práve ľudia, ktorí žijú duchovný život, sú čudáci, ľudia nespoločenski, hašteriví, sebci. Kde je chyba? Stále predsa zdôrazňujeme, že práve duchovný život vedie k tomu, aby sa človek skutočne stal ideálnym v každom ohľade. Ľudia, ktorí žijú duchovný život, mali by sa v každom — aj v čisto ľudskom ohľade — vychovať v naozaj ideálnych ľuďoch. Takých, že by mali imponovať každému, kto nie je ešte celkom duševne zruinovaný, kto ešte nie je duševným mrzákom. Takých, že každý, kto sa s nimi stretne, ich bližšie pozná, s nimi sa zabaví, musí si úprimne povedať: Takýmto by som chcel aj ja byť ako tento človek. Chcel by som vždy byť tak ozajstne radostný, chcel by som tak ovládať hnev, tak byť ku každému jemný, chcel by som sa i ja tak dôstojne, impozantne správať voči žene, ako správa sa tento človek.

Kde je chyba, že často ľudia, ktorí žijú duchovný život, nie sú takí? Chyba je vo dvoch, už vyššie spomenutých príčinách:

Prvá príčina: Takýto ideál chceme dosiahnuť bez nadprirodzených prostriedkov.

Druhá príčina: Chceme to dosiahnuť len nadprirodzenými prostriedkami bez ohľadu na výchovu svojich prirodzených sklonov, svojej povahy.

Chcel by som poukázať na odstránenie druhej chyby pre vyriešenie tohto problému, na prirodzenú výchovu svojej povahy, letory.

Nie každý človek imponuje rovnakým spôsobom. Každá osoba má svoje zvláštne čaro, ale i svoje temné stránky. Preto je potrebné poznať *prednosti i nedostatky svojej osoby*. Aby som sa mohol vychovať v ozajstný charakter, je potrebné prvé zošlachtiť a druhé potlačiť. Preto *prvým predpokladom dobrej výchovy je poznať*

svoju osobnosť, svoju letoru. A potom i svoje celkom zvláštne vlastnosti. Lebo Boh je taký veľký, že ani dvoch ľudí nestvoril s celkom rovnakými telesnými alebo duševnými vlastnosťami. O týchto však zvláštnych vlastnostiach nemožno hovoriť alebo písať. Tie si musí každý sám zistiť. Lebo i tie poznať a ich zošľachtiť je časťou životného cieľa každého z nás. Tu spomínam len vlastnosti, ktoré sú spoločné väčšej skupine ľudí, dobré i zlé vlastnosti jednotlivých letor a to len so stanoviska čisto asketického.

1. Špecialitou *cholerickej povahy* je silná a dlho trvajúca reakčná schopnosť na vonkajšie popudy.

Cholerik je vodcovská, bojovná povaha. Je stvoreným vodcom. Preto netreba sa diviť, keď u takej povahy badať sklony dostať sa na vodcovské miesta, keď sa u nej prejavuje určitá pýcha, namyslenosť.

Záporná vlastnosť cholerika je preceňovanie seba, je nebezpečenstvo pýchy. A pýcha je jedna z najväčších prekážok duchovného života. Boh sa pyšným protiví. Stupeň pokory je stupňom milosti. Boh dá každému len toľko milosti, koľko jej snesie bez toho, aby sa nestal pyšným. Boh nikdy nedovolí, aby sa jeho milosť zneužila na adorovanie seba. Len pokorným môže dať svojej milosti toľko, koľko chce, lebo u nich niet nebezpečenstva pýchy.

Liečiť cholerika z náklonnosti preceňovania seba jeho ustavičným pokorovaním by bolo bezúčelné, ba veľmi nebezpečné. Takto by cholerik stratil ozajstnú radosť z duchovného života, ba duchovný život by začal priamo nenávidieť, lebo by ho pokladal za ničiteľa toho, čo je jeho prirodzenosti najbližšie. Zvlášť na začiatku duchovného života musí byť motivovanie podfarbené sebeckvom. To je predsa prirodzené, že človek začína i Boha milovať nie pre neho, ale pre seba samého. Keby človek v duchovnom živote napred sám seba neupokojil, necítil sa šťastným,

nikdy by nedošiel k láske k Bohu. Výchova i sebvýchova nespočíva v tom: ukázať druhému posledný cieľ, oznámiť mu posledné, najvyššie požiadavky, ale pomaly prispôbiť človeka s jeho slabosťami, aby tieto požiadavky splnil až na konci, nie na začiatku svojho cieľa.

Keď som teda cholerickej povahy, toto bude napred mojím cieľom: Nebudem zapierať svoje prednosti. Tým by som zapieral a ponížoval aj ich Pôvodcu. Budem si však spolu i vedomý, že som nástrojom v rukách božích. Že som „nástrojom“, to ma bude upozorňovať, že si nemám čo namýšľať. A zas myšlienka, že som nástrojom „božím“, bude vo mne prebúdzať a posilňovať sebavedomie a spolu i zodpovednosť využiť prednosti, ktoré mi Boh dal ako svojmu nástroju.

Konečne u cholerika nebrať tak tragicky aj niektoré kotrmelce, poklesky v duchovnom živote. Boh často práve takým dopustením vychováva cholerické povahy k pokore a tak im pripravuje cestu pre svoju milosť. Cholerik sa nikdy nestane pokorným sám, ale len osudovými údermi božími. Skoro každý cholerik si musí aspoň raz v živote poriadne roztrieskať hlavu o múr, musí byť až po špič otrásený vo svojom sebavedomí, ukázať sa vo svojej bolesti, aby sa potom už nespoliehal len na seba a nemyslel si, že svojou silou všetko dosiahne, aby uznal, že tým, čím je, je len milosťou božou.

2. Kladnou stránkou *sangvinickej povahy* je slnečná radosť a bezstarostnosť. Keď si sangvinik túto vlastnosť ešte uvedomí a cieľavedome vychováva, tak ho musí mať každý rád. S ňou je spojená i druhá vlastnosť: chcieť byť milovaný.

Záporná stránka: nebezpečenstvo, že sa sangvinik stane len obyčajným vtipkárom, šašom, ktorého druhí majú len potiaľ radi, kým ich môže rozveseliť a kým sa môžu alebo potrebujú s ním zabaviť. No to je nebezpečné. Takto si sangvinik nezíska srdcia, ľudia sa mu nikdy nez dôveria so svojimi duševnými ťažkosťami. San-

gvinika vyhľadajú, len keď sa chcú zabaviť, ale so svojimi problémami idú k druhému.

Potom nemá vytrvalosti. Zo začiatku sangvinik (zvlášť kňaz, učiteľ) priamo očaruje svojimi návrhmi. Ale nevydrží. So svojou povrchnou, šašovskou povahou sa skoro vyčerpá, nie je spokojný, chce sa dostať na druhé miesto, lebo jeho duchovné zásoby mu nestačia na dlhší čas pre jedno pôsobisko. S tým je spojená i zvedavosť a hovorumilovnosť.

Ako sangvinik si teda musím byť napred vedomý, že svoju radostnú a veselú povahu musím využiť len pre blaho duší, len preto, aby som sa dostal k ľuďom. To však nemá byť cieľom. Až potom má nastať ozajstná apoštolská práca, keď som sa pomocou veselosti dostal k duši človeka. Mojim ideálom musí byť chcem byť rozdávatelom ozajstnej radosti a to najmä tam, kde sa stretnem s ľudskou biedou, smútkom. A to i vtedy, keby mňa samého niečo trápilo. Ďalej sa musím cvičiť vo vytrvalosti a stálosti. Musím byť dôsledný v začatej práci, ustanovený program sa budem usilovať splniť po posledné písmenko. Musím si dávať pozor na jazyk. Pri rozhovoroch budem sa kontrolovať, aby som ja nemal vždy slovo. V spoločnosti v pravý čas ustúpim a dám vedenie druhým.

3. *Melancholik* vníma slabo, ale natrvalo. Je tichým, záдумčivým. Pre svoju malú vnímavosť slabo používa i svoje smysly. Melancholik často nevie, kde bol na prechádzke, koho stretol, čo jedol na obed. Pozerá sa a nevidí, počúva a nepočuje. Robí dojem bezmocného, bezcenného úbožiaka. Vášne sú veľmi vyvinuté. Silne prežíva dojmy, najmä dojmy hriechu, spojeného s vášňou (napr. hriechy proti čistote). Na tie často cez celý život nezabudne. I v starobe spomienky na hriech ho prenasledujú. Je to povaha najzložitejšia, najtajomnejšia a preto i najťažšie porozumiteľná.

Ako sangvinik aj melancholik má jednu

z najsilnejších typických vášní: chce byť milovaný. Je však veľký rozdiel medzi nimi. Sangvinik ide sám so svojou veselou tvárou k trpiacim, smutným. Každého chce vytiahnuť zo smútku, z bolesti a chce, aby každý bol taký veselý a bezstarostný ako on. Melancholik si počína opačne. On tiež ide k trpiacim, ale nie preto, aby ich zo smútku vytiahol. Naopak, on sám k trpiacim zostupuje a s nimi spolu cíti, spolu trpí.

Ťažko je povedať, kto z týchto dvoch môže viac potešiť. Je však isté, že často je v človekovi toľko bolesti, smútku, že radostná tvár sangvinika skôr spôsobí ešte väčší smútok, ba odpor. Tu sa sangvinikovi nepodarí odstrániť smútok, melancholik však so svojím ozajstným, hlbokým spolucítením môže zmierniť aspoň čiastočne bolesť. To je kladná stránka povahy melancholickej.

A záporná?

Najprv je to bezradnosť, smútok, svetobôľ.

Potom cit menejcennosti. Melancholik sa cíti, ako by nevlastným dieťaťom božím. S tým je spojený i strach pred blamážou. Preto sa stráni spoločnosti a keď je už v nej, bojí sa otvoriť ústa.

Ideálom ako melancholika nech bude: Chcem byť vo svojom živote tešiteľom trpiacich. Budem sa usilovať čo najlepšie vžiť sa do položenia druhých. Ako kňaz sa chcem stať ozajstným dobrým pastierom, ktorý vie pochopiť druhého, ktorý sa bude vedieť snížiť k trpiacim, a tak najviac svojím spolucítením budem pomáhať druhým. Aby som však tento ideál dosiahol, musím sa usilovať: Pozerať sa na svet troška radostnejšie. Nebudem sa pozeráť na všetko čiernymi okuliarami. Aby som nemal strach z blamáže, budem vyhľadávať i spoločnosť, v spoločnosti poviem nejaký vtíp, aj keď cítim, že skorej sa budú zo mňa smiať ako zo žartu. Zažartujem i zo seba, zo svojej povahy, postavy alebo telesnej chyby, na ktorú som taký chúló-

stivý, a ktoré sú podnetom posmechu druhých. Tým, že si sám zo seba urobím žart, vyrazím druhému zbraň z ruky. Budem sa ako melancholik cvičiť najmä v hrdinstve opovrhnutia a uponižovania. Každé iné hrdinstvo je maličkosťou proti tomuto. Takto svoju povahu nebudem zmalicherňovať, nebudem sa cítiť ukráteným oproti druhým, ale naopak, budem Bohu ďakovať za dobrodenie, ktoré mi dal práve takou povahou.

4. *Flegmatik* slabo vníma. Reakcia na vonkajší popud trvá len krátko. Flegmatik nemá veľké ťažkosti s vášňami. Lahko sa nenahnevá. Nebýva sklamaný. Pri nebezpečenstvách nie je vzrušený. Nestane sa tak ľahko obeťou pohlavného pudu alebo iných vášní. Nepotrebuje veľa obetí, aby vydržal bez veľkých mravných pokleskov.

Ale tiež sa nedá tak ľahko nadchnúť k idealizmu, hrdinstvu. Je spokojný s pomalou, priemernou prácou. I v duchovnom živote. Chce mať len pokoj. Len aby ho nikto nevyrušoval.

Mojím ideálom ako flegmatika bude: statočnou, svedomitou — i keď pomalou, neaplauzovanou — prácou pomáhať na rozšírení kráľovstva božieho. Budem sa cvičiť najmä v presnosti.

Zistíť teda svoju povahu, svoje prednosti aj svoje záporné stránky. Zistíť, ktoré svoje náklonnosti mám zošľachťovať, ktoré odstrániť. Usilovať sa, aby som bol ideálom každému, s kým sa len stretnem, a to nielen po stránke nadprirodzenej, ale i po stránke čisto ľudskej, povahovej, aby som takto svojou povahou priťahoval všetkých k sebe a od seba potom všetkých viedol ku Kristovi.

„*Mloja*“ *svätá omša.*

Charles Grimaud.

Obeta (obetný dar).

Práve tí, čo sú náchylní veriť, že Kristus sám *obetuje* omšovou obeť, ľahko si myslia, že sám

sa obetuje svojmu Otcovi na oltári. To je omyl. Ako kňazom omšovej obety je „tajomný Kristus“, priam tak „tajomný Kristus“ je jej *obetným darom*.

Kristus, t. j. Hlava a údy, *obetuje*; Kristus, to jest Hlava a údy, *sa obetuje*. Keďže nemôže si rozobrať a vytrhovať údy, *keď má obetovať*, musí si ich priam tak ponechať, *keď sa má obetovať*. Tak teda my, Kristove údy, máme nesmiernu česť, ktorú toľkí veriaci ani netušia, že sme obetami s ním pri obete svätej omše.

Svätý Pavol nám jasne vyložil túto pravdu úžasnými slovami: „Doplňujem na svojom tele to, čo chýba z utrpení Kristových za jeho telo, ktoré je Cirkev.“¹

Teda Kristus má ešte dačo trpieť? Aby zaplatil, istotne nie. Ako Hlava zniesol všetko, čo mohlo byť vytrpené z múk, veď najmenšia z nich bola by stačila na vykúpenie sveta. No hoci Hlava prehojne splatila božskej Velebnosti nekonečný dlh, Kristove údy majú ešte trpieť, aby Kristovo telo malo svoje údy v súlade s ich Hlavou. V každom dobre sostavenom tele je medzi ústrojmi a hlavou a medzi samými ústrojmi dokonalá shoda; tak to musí byť medzi Hlavou tajomného tela a jeho údmi, aby Kristus bol „celkom dokončenou“ obetou.

Cirkev, ktorá je „doplňkom“ Kristovým, má žiť životom svojej Hlavy a sdielať jej údel. Keď teda Hlava trpela ako obeta a každý deň obnovuje svoje obetovanie, aby nám umožnila mať na nej náš podiel, údy — aby byly v súlade s Hlavou — majú v spojení s ňou znášať istú časť utrpení, ak nechcú sa oddeliť od nej tým, že zdráhajú sa spolupracovať na jej obete. Veru, kto uhýba pred nevyhnutnými umŕtvovaniami, ktoré ukladá úprimné uplatňovanie kresťanskej viery, — napríklad: modliť sa, zachovávať pôst, svätiť nedeľu, zachovávať čistotu svojho stavu, vyhýbať príležitostiam k hriechu atď. — *netrpí* s Kristom, odtráha sa od neho ako nalomený ko-

nár a prestáva prinášať obeť s tajomným telom, bo nechce byť *obetným darom*, nakoľko ním on má byť.

A zasa údy, ktoré sa veľkodušne uvádzajú do súladu s Hlavou, nachádzajú v tom zázračnú prednosť, že „dopĺňajú na svojom tele to, čo chýba z utrpení Kristových“. Veď v pravidelnom tele bolesti jedného údu zachvacujú celé ústrojenstvo: „Keď trpí jeden úd, spolu trpia všetky údy.“² Teda Hlava trpí s nami nie v tom smysle, že teraz pociťuje naše bolesti, ale v tom smysle, že *ich berie na seba* (na svoj účet). Preto utrpenia údov sú vlastne utrpeniami Ježiša Krista, ich Hlavy samej, lebo Ježiš žije v tých, ktorí sú jeho, a keďže priam preto môžeme povedať so svätým Levom, „že utrpenie Kristovo predlžuje sa až po koniec vekov“, to jest kým bude dajaká časť tajomného tela trpieť tu na zemi.

Ale ako môže Kristus-Hlava, teraz oslávený, „vziať na seba“ terajšie utrpenia svojich údov, „aby dovŕšil svoje utrpenie“?

Lebo utrpenia, ktoré Cirkev denne zapája do obety, ktorú tajomné telo prináša pri svätej omši, tvoria doplnok k umučeniu, *na ktorý sám Kristus čaká*.

A veru kým Spasiteľ umieral na kríži, poznajúc každého zo svojich budúcich údov, obetoval sa s nimi a obetoval ich so sebou vo svojej myšlienke božskej Velebnosti ako dobrovoľne dokonalú poctu. No táto pocta, čo Kristus predvídal a chcel, táto prorocká obeť našich utrpení a umŕtvovaní kresťanských, každý deň rozvíňa sa v skutočnosti; predvídania Hlavy zostupujú do oblasti uskutočnenia *terajšími obetami* každého žijúceho údu jeho tajomného tela. Takto vo vlastnom smysle každý z nás, obetujúc sa pri svätej omši, „dopĺňa, čo chýba z jeho utrpenia“.

Teda tajomné telo je obetný dar.

Na tento poznatok „tajomného obetného daru“, ktorý láskavá Hlava obetuje pri oltári,

² Kol. 1, 24.

dneska privedla zabúda ľudová pobožnosť, ktorá by v ňom našla silný a nevyčerpatelný pokrm. Keďže pozornosť veriacich nie je dosť upretá na tieto základné pravdy, rozptyľuje sa na podrobnostiach, ktoré sú len vzdialenými dôsledkami veľkých teologických zásad.

Prví kresťania v škole cirkevných Otcov viac žili z tejto mohutnej myšlienky spojenia s tajomným telom ako my; mnoho čuli kázať o tejto pravde a vedení boli k tomu, aby z toho vyvádzali praktické dôsledky, čo z nej vyplývajú.

Svätý Augustín nezunoval objasňovať svojim veriacim ich život v Kristovi. Čujme ho, ako nám vraví, že toto tajomné telo je obetný dar, prinášaný Bohu ako dokonalá pocta: „Keďže Cirkev je telo tejto láskavej Hlavy, učí sa od nej *aj sama sa obetovať* skrze ňu.“³ Teda Kristovo telo obetuje sa skrze svoju Hlavu. Hlava má slovo, myšlienku, vôľu, a všetky údy od nej učia sa obetovať s ňou ako jediný obetný dar, zúčastňujúci sa na všetkých veľkostiach Hlavy.

V inej kapitole tej istej knihy veľký učiteľ hovorí: „Celé vykúpené mesto, to jest Cirkev a vospolnosť svätých (čo znamená celé tajomné telo), je všeobecná obeta, ktorú Veľkňaz prináša Bohu.“⁴

Teda tajomné telo je „všeobecná obeta“. Táto pravda nám umožňuje teraz pochopiť podiv budiace slovo svätého Pavla: „Prosím vás, bratia, aby ste dávali svoje telá za obetu živú, svätú, Bohu lúbeznú.“⁵

Túto myšlienku *spoluobetovania* údov tajomného tela ako obiet s ich Hlavou Cirkev svätá vyjadruje v istých modlitbách, čo modlíme sa pri svätej omši. Hľa, modlitba pri obetovaní svätej omše na sviatok blahoslaveného Grigniona z Montfortu: „Nech ti, ó Bože, našu obetu milou

² 1 Kor. 12, 26.

³ O božom meste 10, kap. 20.

⁴ Tamtiež 6.

⁵ Rim 12, 1.

urobí blahoslavený Ľudovít Mária, ktorý sa vždycky obetoval ako živá a ľúbezná obeta."⁶

Či táto druhá nie je tiež výrazná: „Tieto tajomstvá tvojho umučenia a tvojej smrti, Pane, nech nám dajú nebeskú vrúcnosť, s ktorou svätý Pavol pri ich obetovaní podal svoje telo ako obeť živú, svätú a tebe ľúbeznú."⁷ Nemôžeme jasnejšie potvrdiť spoluúčinkovanie údov ako obetných darov obety, ktorú prinášajú.

Tvoríme časť tejto obety, ktorú naša Hlava každý deň obetuje, a to ako údy obetujúce a obetujúce sa, ako spoluúčinkujúci a obetné dary, podľa našej nadprirodzenej dôležitosti a nášho spojenia s Kristom. Svätý Augustín vraví: „Ježiš Kristus obetuje sa najsvätejšej Trojici a so sebou obetuje všetkých svätých ako svoje údy a svätí tiež sa obetujú a so sebou obetujú Ježiša Krista, svoju Hlavu; a pre toto podivné tajomstvo Ježiš Kristus je vo svojej osobe a vo svojich údoch naraz dokonalý obetný dar a večný Kňaz."⁸

Či môže kresťan, ktorému je zjavené toto podivné tajomstvo, prítomný byť pri obete svätej omše ľahostajne ako neznalec?

Naše obety a „Obeta“.

Tento pochop obetného daru svätej omšovej obety, ktorý sme práve vyložili, má nám osvetliť iný pochop, pochop *o našich obetách*.

Koľko pobožných duší sa neprávom domnieva, že ich umŕtvovania, odopierania, utrpenia majú samy od seba hodnotu? Títo nedobre poučení kresťania myslia, že dobrý Boh je veľmi spokojný a veľmi povďačný za to, čo mu „ráčili“ obetovať. Nevedia, že ich vlastné zásluhy sú menšie v božích očiach, ako sú pred nami zásluhy mravca; ich utrpenia samy osebe nemajú hodnotu.

⁶ Sekreta na 28. apríla z nanteského propria.

⁷ Sekreta na deň svätého Pavla z Kríža.

⁸ O božom meste 10, 6.

Akože tieto trápenia, zadovážiac si hodnotu, dostanú v božích očiach ráz „obiet“? Slúčiac sa s *jedinou* obetou, obetou Spasiteľa Ježiša. Tieto umŕtvovania sú milé najsvätejšej Trojici, len „keď dopĺňajú to, čo chýba z utrpení Kristových“. Kristus je „sám Svätý, sám Pán, sám Najvyšší“, sám, ktorý má právo predstaviť sa pred svrchovanou Velebnosťou. Každé Kristovo utrpenie je prijaté a oceňované; každé iné, ako by sa nestalo.

Preto máme svoje osobné ťažkosti pretrpieť ako Kristove údy, spojené so svojou Hlavou a spoluúčinkujúce na jej vznešenom obetovaní. Ak naše strádania zahrnuté sú v Kristovej *obete*, vtedy majú právo, aby volaly sa *obetami*, ktorý výraz navidomoči naznačuje, že tvoria časť zvelebujúcej a zadosť robiacej pocty a že ich cieľom je v celom tajomnom tele úplne dokončiť Spasiteľovo utrpenie.

Teda táto Kristova obeta obnovuje sa pre nás pri svätej omši. Lásky hodná Hlava opakuje výslovne svoju obetu, ktorá každý deň vzrastá o doplnky, čo jej prinášajú utrpenia jej údov. Lahko pochopíme, že práve pri svätej omši a skrze ňu naše ťažkosti môžu dostať vo vlastnom smysle meno a stopu „obiet“. Teda kresťanský život so svojimi skúškami odohráva sa — veľmi často bez nášho vedomia — okolo svätej omše, motivovaný je svätou omšou a korunovaný úspechom pre obetu, ktorú Kristus prináša pri svätej omši. A to je logické: Kristovo tajomné telo — ako aj sama jeho lásky hodná Hlava — jestvuje len na to, aby svätou omšou vzdávalo Bohu poctu najvyššej slávy.

Koľko veriacich šípi túto dôležitosť *svojej* svätej omše vo svojom osobnom živote? Pravda, bez toho, žeby vedeli, používajú dobrodenia Obety, bo spojení sú s Kristom milosťou a uplatňovaním ctností, ktoré so sebou donášajú tisíce denných odopieraní a umŕtvovaní dobrého kresťana; takto uctievať božského Kňaza a

skrze neho obetujú svoje ťažkosti. No koľko rás hľadajú Ježiša Krista tam, kde je len ako pamiatka, na obraze, vo formule, v pobožnom posunku, kým vari zanedbávajú a zabúdajú ho hľadať tam, kde pracuje osobne so svojimi údmi a pre nich, pri obete svätej omše!

Ako môžeme zväčšiť našu účasť na svätej omši ako obetujúci a ako obetné dary?

Tým, že zväčšujeme svoje spojenie s Kristom. Čím viacej má veriaci Kristovho ducha, cvičí sa v jeho ctnostiach, oddáva sa záujmom najsvätejšej Trojice, slovom, čím viacej obiet prináša v spojení so svojou Hlavou, čím vybranjšie miesto má pri obetovaní, tým lepšie slúži *svoju* svätú omšu.

Ktoráže zo všetkých duší, spojených s Kristom v nekonečnej kalvárskej pocte, najviacej spolupracovala pri prinášaní jeho obety? Doista tá, čo s ním najviacej trpela, najsvätejšia Panna Mária.

Najsvätejšia Panna Mária mala pre svoje božské materstvo také práva, aby bola spoluvykupiteľkou ľudského pokolenia, že aj bez utrpení bola by si zaslúžila tento názov. Ale náš Pán, ktorý tiež nás mohol spasíť bez bólu, chcel, aby Mária pridržala sa toho istého zákona ako on. Preto žiadal, aby jej účasť na „veľkej prvej omši“ na Golgote bola úmerná utrpeniam, ktoré znášala pod krížom.

A aké to boly utrpenia! „Nútení sme“, vraví svätý Bernard, „vyhlásiť ju *viacej ako za mučenicu*, ju, ktorej súcitné srdce vytrpelo bóle, ktoré presahujú všetko, čo mohli dakedy telesné smysly zniesť.“⁹ Preto Mária, ktorá bola obetou, najdokonalejšie spojenou s Kristom-Obetou, je súčasne najbližšie pri ňom v obetovaní nekonečnej pocty skrze najvyššieho Kňaza.

A zasa veľkí svätci s nahromadenými utrpeniami tak úzko spájali sa s lásky hodnou Hlavou

⁹ Reč o dvanástich hviezdach.

pri obnovovanej kalvárskej obete, že Boh dakedy viditeľne vlačil na telo podaktorých posvätné znamenia svojho umučenia, aby ukázal, nakoľko boli s Kristom obetnými darmi a zúčastňovali sa na jeho obetovaní.

Aký obzor otvára sa pred nami! Aj my môžeme byť významnými „spoluúčinkujúcimi“, napravovateľmi porušených práv božích, dokonalými klaňateľmi najsvätejšej Trojice, činnými spolupracovníkmi na vykúpení svojich bratov. A prostriedok na to? Byť spojený s Kristovým tajomným telom láskou, každý deň viacej rozvíjať v sebe jeho Ducha uplatňovaním ctností a bažením po dokonalosti, radostným prijímaním *všetkých* obiet, čo donáša uskutočňovanie kresťanského ideálu.

Potom — postupujúc v jednote vôli, srdca a smýšľania s Hlavou-Kňazom — budeme sa vždy viacej zúčastňovať na jeho kňazstve v nekonečnej pocte, ktorú vzdáva najsvätejšej Trojici.

Záver: Tí, čo sú spoluslužiacimi pri svätej omši, a tí, čo nimi nie sú.

Každý veriaci v stave milosti slúži spolu s Kristom, veď celého Krista nemôžeme oddeliť od jeho údov.

Ale hodnota tohto spolusluženia závisí od mnohonásobných podmienok, ktoré ju menia. Závisí veru:

1. *od sily lásky*, ktorá je v srdci každého Kristovho údu. Čím dakto viacej miluje Hlavu, tým viacej sa s ňou spája, tým dokonalejšia je spolupráca;

2. *od prítomnosti na svätej obete*. Isté je, že celá Cirkev, teda každý Kristov úd zúčastňuje sa všeobecným spôsobom na všetkých svätých omšiach, aj na tých, na ktorých nie je prítomný. No osobná účasť je neporovnateľne väčšia ako táto všeobecná súčinnosť, lebo prítomnosť na svätej omši umožňuje priame, činné, dobrovoľné a preto záslužnejšie spoluobetovanie;

3. *od úmyslu*. Čím je jasnejší a ozajstnejší, tým spoloslúženie je činnejšie. Napríklad veriaci, ktorý sleduje *svoju* svätú omšu, spájajúc svoje modlitby s modlitbami kňaza a svoju vôľu s jeho, účinnejšie slúži *svoju* svätú omšu ako kresťan, čo je tiež v stave milosti a čo je napoly roztržite prítomný na svätej obete, mrmlúc niekoľko ústnych modlitieb, aby mu čas ušiel;

4. *od túžby byť prítomný na svätej obete*. Keď neprítomnosť nie je výsledkom nedbanlivosti, ale skorej nemožnosti, môže byť napravená túžbou po prítomnosti na svätej obete. Priam tak veriaci, ktorí naozaj milujú Krista a necítia svoju nábožnosť ukojenú *svojou* jedinou svätou omšou každého rána a nemôžu sa zúčastniť na dvoch alebo troch, nahradia túto nemožnosť tým, že sa úmyslom spoja so všetkými svätými omšami, ktoré sa toho dňa slúžia. To je účinný spôsob, ako môžeme sa ustavične zúčastňovať na veľkej Kristovej pocte.

Vedľa veriacich, ktorí naozaj a úmyslom slúžia *svoju* svätú omšu, sú, bohužiaľ, kresťania, čo sa na nej len veľmi nedokonale zúčastňujú! To sú úbohí hriešnici, smrteľným hriechom oddelení od tajomného tela.

Tieto mŕtve ratolesti už nemajú Kristovu milosť. Už neprijímajú miazgu.

Jednako len im svätá omša neosoží? Naopak. Majú byť na nej prítomní, ako to nižšie uvidíme. Čo aj svätá obeta nie je *ich* omšou, predsa je veľkým Kristovým orodovaním za hriešnikov. Prítomnosť na svätej omši je pre nich najdrahšou zárukou návratu.

Cesta duchovného detstva.

J. Schrijvers, CSSR, — J. Bednárík, CSSR.

Tento rok, na 50. výročie smrti svätej Terézie Ježiškovej, je vhodné opätovne zapodievať sa touto modernou sväticou. My tuná dajme slovo veľkému duchovnému vodcovi P. J. Schrijversovi a dobre si všimnime, ako tento veľký znateľ našej svätice

podáva fažisko jej duchovného života a ako vystríha pred omylom a zlým porozumením jej duchovnej cesty!¹

Duše, ktoré obyčajne konajú pod vplyvom darov Ducha svätého a tobôž zvlášť daru nábožnosti, kráčajú chytrou po ceste *duchovného detstva*.

Táto cesta, tak vypukle vykreslená v týchto posledných časoch zásluhou spisov a príkladu svätej Terézie Ježiškovej, spočíva v tom, aby sa po písmeno uviedla do života náuka svätého Jána: *Aby sme sa menovali a boli dieťkami božími.*²

I. Pochop cesty duchovného detstva.

Duch svätý darom nábožnosti učí dušu žiť ako sa patrí na dieťa v lone jeho božskej rodiny, blízko Boha, jeho Otca, Márie, jeho Matky, Ježiša Krista, jeho božského brata, a v spoločenstve všetkých nebeských anjelov a svätých.

Táto cesta duchovného detstva neruší nič z požiadaviek cirkevnej náuky v úsilí o dokonalosť, vylučuje z nich iba neuzitočné prídavky, nadbytočné komplikácie.

¹ Úryvok z knihy *Les principes de la vie spirituelle*, 7. vyd. 1937, 454—458.

Bibliografia s námetom svätej Terézie Ježiškovej a jej malej duchovnej cesty je veľmi hojná. Citujme iba mimo *L'Histoire d'une ame — Dejiny duše*, napísaných ňou samou: Mgr. LAVEILLE, *Sainte Thérèse de l'Enfant Jésus — Svätá Terézia od Ježiška*. — H. PETITOT, OP, *Sainte Thérèse de Lisieux, une renaissance spirituelle — Svätá Terézia z Lisieux, duchovné znovuzrodenie; Les Actes de la Canonisation — Akty kanonizácie* atď. — HOORNAERT, SJ, *Semence de Roses — Siatba ruží* (Revue: „Prêtre et Apôtre — Kňaz a apoštol“ marec—sept. 1933).

² 1 Ján 3, 1.

U duše dobrej vôle táto cesta sa shrňa do týchto troch bodov:

1. Jej *základ* je zreteľ na jednej strane na vlastnú ničotu, na nemohúcnosť v dobre, na druhej strane na nekonečnú a otcovskú dobrotu božiu.

2. Jej *podstatný* charakter je vrúcna láska k Bohu, preniknutá synovskou dôverou.

3. *Dôsledok* je celkom sveriť sa božiemu vedeniu, byť úplne učenlivým ako v plnení jeho najmenších želaní, tak v radostnom prijímaní všetkých obetí, ktoré Boh bude žiadať.

Všetky duše, ktoré majú tieto tri vlastnosti, kráčajú po ceste duchovného detstva, nie rovnakým krokom, lebo človek má a môže ich v sebe s milosťou božou zdokonaľovať.

Záver, ktorý vyplýva z tejto náuky je, že všetky duše dobrej vôle môžu sa pokúsiť podľa nej zariadiť si život, aby došli k dokonalosti, či sú neučené alebo učené, nevinné alebo len kajúce, duše, ktoré sa zaoberajú zamotanými vecami, alebo duše, skryté za kláštorskými mrežami.

Treba len, aby boli malými a pokornými a ochotnými nasledovať Boha všade a dať sa ním viesť.

Poslanie svätej malej Terézie je práve nabádať všetky úprimné a pokorné duše k nasledovaniu tejto cesty. Cirkev, kanonizujúc ju, schválila toto poslanie.

Tí, čo písali o svätej Terézii z Lisieux a jej ceste duchovného detstva, boli ovládaní, a to právom, starosťou, ochrániť duše pred veľkým úskalím, najmä pred tým, aby nepodržiavaly z náuky svätice iba stránku usmievavú a zdanlivo ľahkú a nezanedbávaly stránku prísnu, t. j. úplné zabudnutie na seba, radostné prijatie všetkých predstaviteľných obetí, zapieranie každého osobného náhľadu, aby sa pripodobňovali vždycky náhľadu nebeského Vodcu.

II. Porušenie cesty duchovného detstva.

Čítajúc niektoré z tých spisov o svätej Terézii, môžeme sa jednako pýtať, či ich autori vždy vystihli odtenky, a či namiesto aby vysvetľovali cestu duchovného detstva, dobromyseľne prakticky nerušili alebo neumenšovali dosah poslania, ktoré nebo sverilo svätici.

1. Teda najprv, aby spisovatelia odstránili všetko nebezpečenstvo preludu v dušiach, húževnate tvrdia, že svätá Terézia podala všetko úsilie o dokonalosť, ktoré požaduje kresťanská askéza od každej duše. No toto tvrdenie je nedostačujúce a dvojsmyselné. Pravé úsilie duší na ceste duchovného detstva necháva v tieni.

Sú naozaj dva spôsoby uskutočňovania tejto práce: duša alebo sa stane sama pánom svojej činnosti, keď sa poddáva Bohu a jeho milosti, — alebo podrobí svoju vlastnú činnosť činnosti milosti, prípodobňujúc sa plne želaniam božím, jeho rozvrhnutiam prítomným alebo budúcim, príjemným alebo bolestným.

Len táto posledná činnosť bola vlastnou svätej Terézii a dušiam, ktoré chápu cestu duchovného detstva.

2. Spisovatelia chcú tiež predísť ešte istému nebezpečenstvu klamu u duší, ktoré budú čítať, ako svätá Terézia popisuje svoj vlastný duchovný život, a ktoré sa budú usilovať napodobniť tento taký príťažlivý vzor. Preto dôrazne upozorňujú čitateľa, že utrpenie v živote svätice, jej zapieranie, skúšky a kríže neboly menšie, ba že boly azda väčšie ako v živote iných svätcov.

To je veľmi oprávnené.

Ale aby sme nefalšovali pochop cesty duchovného detstva a nechali túto cestu prístupnou — podľa výslovného želania, ktoré svätá Terézia niekoľko ráz vyjadrila — prístupnou pre všetky duše pokorné, dôverujúce a učen-

livé, treba poznamenať, že jej svätosť nepozostávala v ťažkosti alebo v množstve jej skúšok a utrpení, ale v synovskej učelivosti prijímať *všetko* z ruky božej, veci bolestné aj príjemné, povinnosti veľké i malé, križe i radosti.

Urobme predpoklad, že by Boh bol dal svätici menej križov, ale viacej pokory, lásky a synovskej dôvery: ona by bola bývala ešte svätejšou; či nepovedala sama, že ak by Boh našiel nejakú dušu ešte menšiu než jej, že by udelil tejto duši viacej milostí, ako ona dostala?

3. Napokon, medzi čitateľmi spisov svätej Terézie ne jeden pocítil ľútosť, keď videl, že používa isté výrazy, napr.: „dať sa niešť“, „dať sa unášať v náručí božom“, používať lásku ako božskú zdviž na rýchle a isté dosiahnutie vrcholu dokonalosti.

Nezdá sa, že tieto výrazy naznačujú prílišnú ľahkosť a že by niektoré duše mohli ponúkať k duchovnej lenivosti? Nemáme právo vyžadovať viacej mužnosti, viacej činnosti, viacej vôle?

Ak naozaj našly by sa duše, pre ktoré by tieto výrazy boli kameňom úrazu, bolo by treba tieto duše vyzvať, aby pochopily, nakoľko pod zdanlivou ľahkosťou skrývajú sa prísne pravdy.

Oddať sa Bohu, spoľahnúť sa na neho vo všetkom, dať sa unášať v náručí jeho božskej vôle a iné podobné výrazy žiadajú omnoho viacej hrdinstva a zapierania, ako samo riadenie vlastného duchovného života, ako určovanie obetí, ktoré Bohu prinesieme a neprinesieme.

Keď sa niekto dá niešť v náručí Boha ako svätá Terézia, dáva súhlas, aby ho Boh niesol všade, kde chce, do akéhokoľvek utrpenia alebo choroby alebo pokorenia, a tiež aby ho položil na Kalváriu na križ s ukrižovaným Majstrom.

V tomto pokornom úkone spojenia stvorenej vôle so všetkými spôsobmi vôle božej, prítomnými alebo budúcimi, príjemnými alebo bolestnými, nie je len hrdinstvo, ale tiež činnosť; ba je v tom viacej činnosti ozajstnej, intenzívnej

a bohatej na dôsledky, siahajúce až do večnosti, ako vo všetkom ruchu, ktorému oddávajú sa duše z prirodzeného popudu, z ľudskej podnikavosti, pohybujúcej sa pomimo božích zámerov.

Výrazy dôvernej oddanosti a synovskej nežnosti, ktoré používa svätá Terézia, naučil ju sám Boh, ktorý povedal už v Starom zákone:

Na prsiach budú vás nosiť, na kolenách budú vám lahodiť. Ako keď matka niekomu lahodí, tak aj ja poteším vás a v Jeruzaleme budete potešovaní.³

Ako pastier stádo svoje pášť bude, do svojho náručia shromaždí baránky a do lona svojho ich pozdvihne a matky dojky sám poniesie.⁴

Až po starobu ja sám a až do šedin ja vás poniesiem; ja som urobil a ja nosiť budem; ja poniesiem a ja vyslobodím.⁵

III. Z á v e r.

Nie je nijaké nebezpečenstvo, že náuka duchovného detstva, v terajších časoch tak všeobecne cenená, stratí znenáhla na svojom lísku a svojej celistvosti?

Je neosožné toto si zatajovať: táto náuka, celkom vystavaná z pokory, nedôvery v seba samého, z dôvernej a synovskej závislosti od Boha, mala zpočiatku určité ťažkosti, aby si prerazila cestu ľudskými predsudkami a požiadavkami škôl.

Ale nebo ráčilo jej vtlačiť svoju božskú pečať tým, že rozmnožilo podľa želania zázraky na príhovor svätej Terézie Ježiškovej. Drahá svätica bude s nebeskej výšavy chrániť svoju malú cestu, odkryje jej čaro mnohým pokorným a dôverujúcim dušiam a ochráni ju od každého porušenia.

³ Iz. 66, 12—13.

⁴ Iz. 40, 11.

⁵ Iz. 46, 4.

Duchovnosť vo svätých.

„Žijem, už nie ja, ale žije vo mne Kristus“ (svätý Pavol).
Prepracúvam sa k tejto najutešenejšej veľkosti?

Uzor posväteného vychovávateľstva.

Dobrotivá Prozreteľnosť požehnala nám ďalší duchovný kvet, ktorý vydychuje zo seba nebeské ovzdušie. Je to oravská učiteľka Otilia Mária Obrinčáková. Narodila sa v Dolnom Kubíne 28. januára 1887 a umrela v Zákamennom 7. decembra 1946. Uvádzame niekoľko poznámok zo života nebohej, čo nám poslal kňaz, ktorý ju dobre poznal, bo ho učila, s ňou sa častejšie stretával za svojich štúdií a naostatok pôsobil v tej istej farnosti.

Ježišom Kristom posväcovala svoje učiteľské povolanie. S abecedou, násobilkou a ostatnými prirodzenými poznatkami priučala ich múdrosti svätých, ktorá spočíva v milovaní Boha nadovšetko. Najmä pri dennom svätom prijímaní naplňala sa božou láskou, ktorá z nej ako zo živého kalicha pretekala do vnímavých, čistých detských duší. Nie len učila, ale aj vychovávala a to pre zemský život aj pre večnosť. Svedomitá v milovaní Boha, svedomitá i vo vychovávateľskom povolaní; venovala sa deťom aj mimo povinných hodín. Jej pamiatka ostáva požehnanou.

Jej dokonalý život opísať sa dá jednou vetou: Láska k božskému Srdcu a nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. Skôr jeden kňaz mohol byť — aj dobrý, nábožný — niekoľko dní bez svätej omše ako nebohá čo len jeden deň bez svätého prijímania. V tejto veľkej láske k týmto dvom Srdciam vychovávala aj dietky, na šťastie vždy prvú triedu. Týmto najprv do srdca zaštepovala Ježiška a veľkú lásku k nemu, odpor voči hriechu a šikovne súčasne aj abecedu, čítanie, písanie, základné počítanie. Hneď od začiatku školského roku nieslo sa jej vyučovanie k tomu, aby v lete (v máji — júni) mohli jej prváčkovia pristúpiť k prvému svätému prijímaniu. Pripravovala ich vzornejšie ako kňaz; takže keď kňaz došiel k najmenším

(prváčkom) na náboženstvo, tí to už všetko vedeli. Vedeli rozprávať všelijaké pekné príklady zo života svätých a dobrých kresťanov až na podiv. Deti pripravovala a vyučovala veľmi dôkladne; nie aby len hodinu „odbavila“, ale aj mimo povinných hodín zaoberala sa dietskami. Jej výchova bude dlhou pamiatkou v tunajšej farnosti.

Podobne viedla dospievajúcu mládež, najmä dievčatá v Mariánskej kongregácii. Roľnícke dievčatá vedela starostlivo vychovávať a viesť, v úskaliach nebezpečenstiev chrániť a vystríhať, napomínať a niekedy aj prísne pokarhať. Ale každá poslúchla, lebo videla jej dokonalý život. A vôbec veriacich vedela takto napomínať, keď videla vypuklejšie príklady. Bola pravou rukou kňaza; ozajstnou apoštolkou KA.

Všeobecný úsudok kňazov a veriacich: Bola prísna, veľa žiadala; ale voči sebe bola prísnejšia. Žila jednoduchým, skromným životom. Mohla žiť priemerným životom, mať aspoň poslúhovačku. Nie, bývala v maličkovej kuchynke školy, 2 m a pol dlhej a širokej. Svoj plat rozdala na rozličné dobré ciele: misie, chudobných. Často posielala peniaze svätému Otcovi. Sú tu listy nielen od kardinála Maglione, Msgr. Burzia, ktorí jej ďakujú za milodary pre svätého Otca, ale aj od ndp. biskupov: Gojdiča a iných, ktorí jej ďakujú za milodary. Aj svoju životnú poistku na desaťtisíc darovala svätému Otcovi v novembri 1946, keď poslala všetky doklady na pražskú nunciatúru, čo sme až po smrti zistili.

Bola veľkou ctiteľkou Panny Márie; a nadchnutá láskou k nej, predpovedala si, že zomrie na jej niektorý sviatok, najmä myslela na Nepoškvrnené počatie (8. XII.) alebo na prvú sobotu. A tak sa splnilo oboje. Zomrela na prvú sobotu, pred sviatkom Nepoškvrneného počatia, 7. decembra 1946. Jej posledné slová boli: Ježiš, Ježiš, Ježiš!

Všetci veriaci farnosti zúčastnili sa na jej pohrebe ako na pohrebe spoločnej matky.

Nebohá mimo učiteľských povinností a výchovy mládeže horlivo venovala sa ozdobovaniu kostola. Zametať kostol, prať kostolnú bielizeň a vôbec ozdobovať kostol, to bola jej denná práca ešte aj v srdcovej chorobe (ochrnutie). Keby sa bola šetrila, bola by ešte žila, nedopriala si nijakého odpočinku. „Horlenie za tvoj dom ma stravuje“,¹ môžeme aj o nebohej povedať.

Radost' rehoľnic „Notre Dame“.

4. mája t. r. bude v Ríme slávnostné blahorečenie ctihodnej matky Alexie le Clerc, rehoľným menom Terézie Ježišovej, ktorá so svätým Petrom Fourierom založila rad regulovaných kanonísk svätého Augustína, kongregácie de Notre Dame (Našej milej Panej).

Matka Alexia le Clerc narodila sa 2. II. 1576 v Mirecourt v Lotrinsku. Bola príjemného vonkajšku, veselej, milej povahy, preto v dobrých spoločnostiach zahrnuli ju úctivou pozornosťou, lichotením a láskavosťami, čo sa jej zo začiatku aj páčilo. Ale pomaly vycítila hlbokú prázdnotu radovánok a všetkých prejavov úcty a láskavosti, ktorými ju obklopovali v spoločenskom živote. Primkla sa celým srdcom a v plnej miere svojej milej povahy k vyšším hodnotám ľudského života. Cítila, že v božích plánoch je na vyššie veci určená. A nesklamala sa; mala sa stať zakladateľkou a prvou predstaviteľnou takej rehoľnej spoločnosti, ktorej členky zrieknu sa sveta, rodiny, osobného majetku len preto, aby celým srdcom a všetkými silami mohli sa venovať vyučovaniu a výchove dievčenskej mládeže a to chudobnejšej vrstvy spoločenstva — zadarmo, bezplatne, z lásky k Bohu a nesmrteľným dušiam.

¹ Zalm.

Rehola s týmto vznešeným úmyslom založená bola vo svätej noci vianočnej roku 1597 pod vedením svätého farára Petra Fouriera, rehoľníka rehole svätého Augustína, ktorý sám sa neobyčajne horlivo venoval mládeži.

Svätý farár s vnútornou radosťou išiel na pomoc šľachetným devám, ktoré spolu s Alexiou le Clerc opustily všetko, čo im bolo vo svete drahé a milé, zriekli sa i budúcich eventualít a venovali sa ideálnemu povolaniu: vyučovaniu a výchove ženskej mládeže. Aby mali prostriedky na udržanie škôl, otvorily neskôr internáty, kde bývaly žiačky zo vzdialenejších miest za mierny poplatok.

Kongregácia Notre Dame schválená bola veľkolepou bulou Urbana VIII. 8. aug. 1628.

Matka Alexia tej radosti už nedožila, lebo umrela 9. I. 1628 v Nanci. Jej meno začala sprevádzať povest' svätosti. S dôverou ju prosili o pomoc a často obsiahnuté boli pozoruhodné uzdravenia, ktoré lekári vyhlásili za zázračné. Jej hrob stal sa pútnickým miestom. Že len teraz prišli k blahorečeniu, zaviniť stále sa meniace politické pomery vo Francúzsku. Novšie zázračné udalosti už priam vynútily blahorečenie na nesmiernu radosť členiek, chovaniek a žiačok Notre Dame na celom svete.

Prvé ústavy Notre Dame boli v St. Michel, Pont-à Mousson, Mataincourt, Verdun, Châlons. Teraz sú už rozšírené na každom kontinente a radosťne chystajú sa zúčastniť na obradoch blahorečenia. Z Brazílie, kde majú 4 ústavy s univerzitami s vysokou úrovňou (Santos a St. Paulo), pricestujú lietadlom. Nemcami vyhnané rehoľnice Notre Dame založily školy v Belgickom Kongu pre deti kolonistov a černochoch. Na blahorečenie odprevadia ich malé černošky do Ríma, aby videly hlavu svätej Cirkvi, nástupcu Kristovho, jeho svätosť P i a X I I. Z Anglicka, Francúzska a Holandska privezú zvláštne vlaky do Ríma rehoľnice a vďačné bývalé

žiačky, chovanky a ich rodičov na slávnosť blahorečenia. Hlásia sa aj účastníci z celého sveta, kde len účinkujú matky rehole Notre Dame. Len z Annamu, kde sú tiež dva ústavy, bude asi ťažko cestovať. Nemáme odtiaľ doteraz ešte nijaké zprávy.

Aj my máme naše notredámky na milom Slovensku. Sú skromné ústavy v Bratislave a v Novákoch.

Bratislavský ústav oslavuje dvojnásobne: 4. mája blahorečenie svojej zakladateľky a 1. decembra t. r. dvestoročné jubileum ich účinkovania v hlavnom meste Slovenska.

Staré kláštorské múry vedely by mnoho rozprávať o hrdinských a obetavých dušiach rehoľných učiteľiek, ktoré takrečeno z ničoho udržaly školy, kde na Poľovníckom rade bolo vždy 500—600 žiakov vychovaných v užitočné členky ľudského spoločenstva. Keď urobíme aspoň povrchnú retrospektívu, musíme im zo srdca blahoželať!

Prajeme im z povďačného srdca, aby ich Prozreteľnosť Božia chránila aj naďalej v ich krásnom povolání a dala im sily vytrvať i ďalej na ceste sebazaprenia a lásky k bližnému, hlavne k deťom. A hoci môžu svoje pedagogické umenie len obmedzene uplatňovať, robia to vždy s tým nadšením a porozumením, s akým to robievaly za požehnaných dvesto rokov.

Ad multos annos! Bývalá žiačka.

Duchovnosť v študentstve.

*„Pristupujem k Bohu, ktorý obveseľuje moju mladosť“
(Žalm 42).*

Zamierujem sa dôsledne kresťansky na Boha, žriedlo veľkolepého rozpätia všetkých životných síl?

„Obyčajný život“.

Prof. Marta Marsinová.

Túžba po vymanení sa zo všednosti patrí k prirodzenosti ľudskej. Každý človek má v se-

be sklony k akejsi dobrodružnosti, ktorou chce odstraňovať zo svojho života všetku jednotvárnosť, zaplňať ho významnými chvíľami a otriasajúcimi zážitkami, aby si ho spravil čo najzaujímavejším. Ak sa to niekomu nedarí, utvára si aspoň fikciu zvláštneho života okolo seba z čítania dobrodružnej literatúry.

A predsa, keď sa pozrieme na svet bez romantických okuliarov mámenia, aby sme zachytili realitu, spoznávame, že skutočné hodnoty pre život utvárajú zväčša práve tie zdanlivo všedné okamihy, vyžadujúce mnoho neviditeľných bojov a dobrodružstiev v našom vnútri. Slávnostné chvíle, vzrušujúce udalosti bývajú tiež zväčša len nevyhnutným dôsledkom celého radu všedných okamihov nad úmornou prácou. Preto aj v duchovnom živote tak veľmi sa zdôrazňuje vernosť a vytrvalosť v každodenných povinnostiach, a podobne, ako sa ukáže, majú svoje vážne poslanie i v našom apoštoláte.

V istom románe autor opisuje človeka, ktorý navonok prežíva veľmi všedný život úradníka, ale tento zdanlivo prostý povrch neviditeľne narúšajú vášne, pod ním sa ukrývajú nečisté žiadosti, myšlienky a všelijaké nečnosti. Ak názov knihy hovorí o „obyčajnom živote“, fabula dáva nám nazrieť, že je v tom len kus irónie a výsmechu z dvojtvárnosti takéhoto života. Jeho viditeľná časť je maskou nerestí, ktoré ľudia tak radi skrývajú pred inými, aby sa pozdávali lepšími a mohli požívať patričnú úctu.

Nemožno však ani tu zovšeobecňovať z jednotlivých prípadov! Neraz za clonu obyčajného života skrývajú sa práve závrtné výšky krásy ľudskej duše, aby ich tá všednosť uchránila od nepovolaných očí a mnohých nebezpečenstiev, ktoré svet stavia ako osídla pre všetky duchovné krásy. V takomto chápaní potom „obyčajný život“ stráca všetku iróniu a príhanlivé zafarbenie.

S tohto hľadiska treba hovoriť aj o *obyčaj-*

nom študentskom živote, ako sa on prejavuje hlavne vo vzťahoch k celému študentskému kolektívu, predovšetkým v triede.

Študentský život! Keď nehľadíme na učenie — lebo pri ňom sa nedá začínať s apoštolátom — máme pred sebou spleť rozmanitých záujmov, udržiavaných ambíciami a vzletom mladosti, i celý rad huncútstiev v najpestrejších variáciách. Všetko to nesie sa v znamení hrdého „my“ triedneho kolektíva. Do tohto života treba organicky zapadnúť účasťou na všetkých spoločných podnikoch triedy, záujmom o predebátované otázky, neuhasínajúcim úsmevom a veselosťou, smyslom pre celok, ale i ochotnou otvorenosťou pre každého zvlášť. To je obyčajný študentský život v kladnom smysle. Večné sedenie nad knihou v kútiku, kde najmenej doliehajú hlasy všetkých ostatných, bojztlivé odťahovanie sa v stálom strachu, dnes zaiste nielen že nevzbudzuje úctu, ale skôr vyvoláva odpor. I hlboký duchovný život, najvzornejšie správanie a najlepšie plány apoštolátu stroskotajú na takomto zjave. Duchovne rásť treba v samote a odlúčenosti, ale keď sme svojim duchovným povinnosťiam zadosť učinili, potom sa nesmieme báť huku sveta, ba práve do neho treba vnášať Krista, aby nám ho pomáhal zvládnuť a usmerniť.

Zapadnutie v spoločenstve triedy upevňuje vo všetkých okolo nás akúsi dôveru, a neraz práve len ono posilní naše postavenie vtedy, keď treba dačo rázne odmietnuť, keď sa treba postaviť proti nejakému podujatiu, smerujúcemu ku zlu. Nie vždy sa mu dá zabrániť, ale odmietavé správanie v týchto prípadoch nastoľuje aspoň otázku, ktorú si musí každý všimnúť a individuálne na ňu odpovedať. Nepochybne viacej zaváži teda energické vystríhanie ako prosba a vysvetľovanie večného opozičníka triedy, ktorého výstražný hlas trieda pokladá za zautomatizovanú šablónu a neprikladá mu preto nijakej závažnosti.

Pravda, to samovoľné začlenenie sa a všestranný záujem „obyčajného“ študenta vyžaduje omnoho väčšie vnútorné úsilie, ako by sa to zvonku mohlo zdať. Nie je to len nevedomé zapadnutie, k čomu máme takmer pudové sklony, ale ustavičná vedomá práca, uvažovanie, rozlišovanie hodnôt pravých od zdanlivých, a ešte niečo — dôkladná príprava na vyučovacie hodiny doma (lebo stavovské povinnosti majú závažné miesto v živote človeka, usilujúceho sa o dokonalosť), aby prestávka bola naozaj celkom voľná. Potom možno hlavu strčiť všade, kde sa o niečom debatuje, lebo ovládať a usmerňovať možno len tam, kde poznáme dôkladne situáciu. Ak nie sme my nepozorovane jej pánmi, zostáva nám potom len úloha služobníkov!

Dnes však veľmi často narúša jednotu študentského života svetonázorová protipólovosť jednotlivcov, ktorá veľmi často — povedzme si to úprimne — vyzerá dnes tak, že my katolíci vedieme vojnu so všetkými a proti všetkým a bez závažnejšieho rozlišovania mlátime hlavanehlava. Neraz sa púšťame do hádok a prázdnych dišpút len preto, aby sme ukázali, že my máme inú mienku, že sa vieme hájiť aj proti presile, a popri tom, i keď zväčša ide o obranu dobrých vecí a správnych zásad, viac nám záleží práve na vonkajších efektoch nášho boja ako na zásadách samých. Vášnivými debatami a polemikami sa možno stať obávaným protivníkom, pri ľuďoch charakterných dá sa získať obdiv, ako vieme brániť svoje stanovisko, u zarytých protivníkov vydražďujeme nenávisť, ale strácame to najpodstatnejšie, dôveru a lásku, bez ktorých nemôžeme zapadnúť do toho obyčajného života, a tak prichádzame i o možnosti apoštolátu. Lebo viera, náboženské presvedčenie a nimi podmienená mravnosť nezávisia len od intelektu a logickej argumentácie; ale nie menej významný je i cit, no predovšetkým vôľa, ktorú treba získať k ochote. Podarí sa to len vtedy,

keď zo svojho katolíckeho života odstránime určité predsudky a povýšenosť. Ako dar svojej Cirkvi máme predpoklady vlastníť pravdu celú, ale pre našu ľudskú obmedzenosť môže byť neras i náš pohľad jednostranný. A keďže túžba po pravde je vložená do každej ľudskej duše, môžu aj tí mimo nás, nech sú zasiahnutí akýmikoľvek ideológiami, hľadať pravdu a usilovať sa o jej uskutočnenie, pravda, zväčša nesprávnou cestou. Teda niet bludu, ktorý by bol len bludom, zla, ktoré by bolo len zlom; ale našou úlohou je priblížiť sa aj k nim, nájsť v nich ten kus pravdy a poukázať na jej čiastočnosť. Týmto snížením sa a hľadaním nezapájame sa ešte do radu „tolerantných“ ľudí bez chrbtovej kosti, ktorí pripúšťajú, že vraj každý má svoju pravdu, a v mene tohto hesla nikde nepresadzujú svoju mienku a nevedia sa ohraďiť proti nijakému skutočnému zlu. Toto počínanie je horšie ako mylné! Veď pravda je len jedna, a to je Kristus, ktorý neodpovedal na skeptickú otázku Piláta o pravde, lebo videl, že nie je ochotný hľadať ju, čo by sa čo robilo. Kristov nekompromisný postoj v tomto prípade musí byť aj naším. Ale to je iba konečná fáza. Ju musí predchádzať láska a zhovievavosť k ľuďom, vidiacim pravdu ináč alebo neúplne. Veď toto bol i základ Pavlovho apoštolátu v Aténach, keď začal s oltárom, ktorý bol postavený na počesť „neznámeho Boha“. Pravda, nezískame všetkých, najmä nie tých, ktorí majú väčší záujem o zisk zo svojho presvedčenia; ale dá sa získať mnoho. Takto aj všetkým ľuďom vrodená túžba po pravde môže byť jedným zo spoločných menovateľov nášho obyčajného života v škole.

Nie menej dôležité je uvedomiť si, čo nás z tohoto života neodvratne vylučuje. Použijem azda výraz prisilný, keď to nazvem „kramárčením“ s duchovnými hodnotami. Je to veľké zlo, a mnoho naň doplácame, lebo musí byť každému protivné. Ako totiž možno ospravedlniť zjav, že

na prvý piatok v mesiaci prichádza do školy po zvonení skupinka oneskorencov, dúfajúc v zhovievavosť profesora, ktorý by mal mať ako katolík láskavý ohľad na tieto „pobožné“ duše, pohodlne sa ťahajúce ulicou z kostola, oneskorene sháňajúce svoje školské potreby? A ako potom môžu títo študenti čakať, že od nich dačo prijme trieda, už i tak dosť naladená protikatolícky? Alebo nie je smiešne a odpudzujúce, keď si žiak smyslí zúčastniť sa na nejakom náboženskom úkone, ktorý mu konvenuje, a umodlí si pánov profesorov, aby ho za dve hodiny nezapísali do triednej knihy? Nebolo by osožnejšie obetovať tie dve hodiny povinnej práce a namáhavej sústredenosti na úmysel, na ktorý si chce odbaviť pobožnosť? V takýchto prípadoch sa však pácha dvojnásobné zlo, lebo mimo povýšenosti nad ostatnými v triede je tu i v mene náboženstva vydieračstvo na ľuďoch rovnakého náboženského presvedčenia. Alebo nepôsobí dojmom jarmočnej čačky ruženec, provokatívne drvený v rukách žiaka cez každú ťažšiu hodinu alebo písomnú skúšku?

Písmo nás napomína, aby sme nehádzali perly pred ošípané. Spomenuté zjavy, niekedy možno aj trochu jemnejšie ako tieto extrémne, neodvratne vylučujú z kolektíva triedy a ak nevzbudia úplný výsmech, spôsobia zaiste vopred odpor proti ich nositeľom, ale spolu aj proti myšlienkam, ktoré oni reprezentujú, nech by boli akokoľvek vznešené. Po takomto správaní nie div, že sa musíme sťažovať na neúspechy svojho apoštolátu.

Napokon obyčajný život napomáha udržať si a dvíhať tých, ktorí sú nám naklonení a majú dobrú vôľu. Neraz sa príhodiť najmä začiatčovníkovi, že od radosti nad úspechmi a otvárajúcimi sa dušami zabudne na obyčajný život a odkrýva všetky poklady, ktoré ho obšťastňujú a posilňujú. Reakciou na to je zrazu chlad a uza-

vretosť tam, kde už bola pôda pripravená pre siatbu. Nestalo sa nič mimoriadneho, ide len o prirodzený zjav. Jas reflektora oslepí pútnika, kráčajúceho neznámou temnou cestou v noci, teplota rozhorúčenej pece nedá pookriať celkom premrznutým údom, ba ešte zvýši bolesť. Aj duša, učiac sa sotva chodiť, ľahko môže zatrpknúť pred závratnými letmi inej duše, môže ju odradiť pocit menejcennosti, že nemá sily a predpokladov dosiahnuť tieto výšky, môže ju pridusiť závišť, prečo sa i jej nedostalo darov, ktoré zazrela. Pravda, často nevie o nich, že sú rovnako darované ako vybojované. Preto je tu potrebná najväčšia opatrnosť a skromnosť so strany darcu.

Ale najzávažnejším dôvodom obyčajného života je pozemský život samého Krista: On je príčinou i cieľom všetkých našich počínaní. Skryl svoje božstvo, stal sa jedným z nás, vo všetkom sa nám stal podobným, ako sa o tom zmieňuje svätý Pavol, okrem hriechu. Aj on nielen učil, ale predovšetkým približoval sa k ľuďom, dobre im robil a tak sa im dával. Prišiel, aby bol semenom života vo svojom prostredí, a čo aj mal božskú moc, nepodarilo sa mu ho obrátiť celé.

Keď toto všetko máme pred očami, musíme si uvedomiť, že nie my máme a chceme zapôsobiť, ale Boh chce pôsobiť cez nás. Že teda všade natoľko sa dá, nakoľko nájde pripravenú pôdu a nakoľko to uzná sám za vhodné. Preto je našou úlohou poušilovať sa o vonkajší súlad s tými, ktorých chceme priviesť k Bohu. To je obyčajný život. Ale on sám osebe nedostačuje a ešte nezískava iných. Musí mať vnútornú náplň, a ňou je Kristus. Jeho prežarovaniu v nás nič nezabráni; ba práve obyčajnosť bez umelých vonkajších príkras dáva ľahšiu možnosť jeho pôsobeniu. Potom z nášho obyčajného života utvára ľudsky príjemný a príťažlivý typ, ako bol on sám za svojho života na zemi.

Bol tichým hrdinom.

(In memoriam Tibora Kr tu.)

28. II. 1928 — 5. XI. 1946.

V. K o n d e l.

Je slabou stránkou človeka, že neraz chcel by ujsť pred tým, čo mu skutočnosť postaví pred oči. Sama túžba ujsť, pohodiť rukou alebo nechať sa unášať nemala by v sebe nič zlé — ale už činy, ktoré nasledujú po tomto ľudsky prirodzenom fakte, musíme hodnotiť so stanoviska morálneho veľmi prísne. A práve tu sa nám ukazujú charaktery: zbabelé, slabé, podlé, nevládne, alebo silné, mužné, čestné, statočné, ba až hrdinské. A ako veľmi trpí dnešná chorá doba na takéto charaktery a i keď sa vyskytnú miestami, je to len slabá náplast na bolesti celej ľudskej spoločnosti, ktorá nevie nájsť pravé usmernenie svojho bezhlavého hľadania čohosi.

Sú problémy, ku ktorým treba ozaj hrdinskej odvahy a pevného mravného podkladu, a zdá sa, že jedine kresťanstvo — bližšie povedané katolicizmus — vie dať človeku silu, intelektuálnu vyspelosť a nie slepú, malátnu, ale tichú, pokornú odovzdanosť, plnú hrdinstva a svätosti.

Tieto momenty sa výrazne ukázaly v živote nášho priateľa a spolužiaka Tibora. Kým sme boli mladí, často sme nechápali jeho správanie a postoj k mnohým veciam, bol nám cudzí a vzdialený a jeho konanie bolo nám nepochopiteľné práve v rokoch, keď my v záplave mladých, bujných fantázií vybíjali sme svoju energiu v činoch, za ktoré sa teraz nemôžeme chváliť. Jeho tichosť, skromnosť a pokojamilovnosť zdaly sa nám zbabelosťou, slabosťou, neschopnosťou. Taký sa nám zdal v mladých rokoch začiatočných gymnaziálnych štúdií.

Keď sme však začali dospievať a v našom vnútri prichádzalo k divným zmenám, ktoré

nám otváraly nové poznania, a nové záujmy začaly inak usmerňovať naše snaženia a názory, vtedy sme zbadali, že Tibor nás predišiel a že problémy, s ktorými sa my boríme, on už dávno má vyriešené. A až potom, keď sme pochopili, čo je podkladom ozaj príkladného študentského života a vykreslili sme si typ pravého študenta, vtedy sme Tibora pochopili celkom. Ale vtedy on už nebol medzi nami. Zatiaľ čo my s novým vzletom dali sme sa dobývať svety, v túžbe za novými poznatkami učili sme sa skutočnému životu, on už nastúpil cestu, z ktorej niet návratu a ktorá skôr či neskôr rovnako končí — smrťou. A potom, keď sa nám dostala do uší zpráva, že Tibor zomrel, stal sa pre nás veľký!

Dnes veľa hovoria o ideálnom študentovi. Stavajú tézy a horúčkovite hľadajú jeho typ v praktickom živote. A zatiaľ, čo my teoretizujeme často bezvýsledne, predmet našich snáh pohybuje sa medzi nami, ticho a nenápadne. Veľa ráz sa nám zdá, že len veľké, slávne veci a skutky sú dôkazom ideálnosti a veľkosti, ale či nepovedal dobre Vít de Larigaudie: „Rovnako krásne je z lásky k dobrému Bohu škrabať zemiaky ako stavať katedrály?“ Zatiaľ čo my sme sa v dnešnom modernom tempe borili s ťažkosťami, zatiaľ čo sme chceli vyniknúť a dosiahnuť veľké veci, on — sám, odlúčený od toho, čo mu bolo milé a vzácne — dožíval svoj život v tatranskom sanatóriu. A zatiaľ čo my sme reptali na svet, na život, na ľudí, on v tichej odovzdanosti hľadal posledné krásy, aby si mohol nimi spestriť posledné dni života. Mimovoľne natisne sa nám otázka: Mohol mať vo svojom živote radosť i potom, keď vedel, že choroba pomaly mu odoberá životné sily a že sa už nikdy nevráti do sveta, v ktorom sme tak bezstarostne a veselo žili my? Ťažko si vieme dať odpoveď; a predsa Tiborov život nám to dokazuje. On zo svojho smutného života urobil jednu veľkú radosť, jednu veľkú hymnu, jednu veľkú

svätosť. „Tak málo by bolo treba, aby sa čestné životy stali svätými životmi! Treba len väčšiu lásku k Bohu, väčšiu odovzdanosť do jeho vôle, myšlienku obety a dokonalosti v najobyčajnejších denných skutkoch. To je všetko“ (Vít de Larigaudie). A Tibor toto urobil.

A len takto vieme pochopiť pokojnú, vyrovnanú, krásnu smrť Tiborovu. Nenariekal, nezúfal ani neprosil; vedel, že cesta jeho pozemskej púte sa končí a že cesta, ktorú nastupuje svojou smrťou, nikdy sa nekončí, lebo je večná... Škoda, že sme všetci nemohli byť pri jeho smrti. Bol by nám ukázal, ako krásne treba zomierať v devätnástich rokoch študentského života. I tak ostane nám však v pamäti po celý život, bude nám vzorom a príkladom a tak, ako sa on smieril s najväčším problémom ľudského života bez veľkých vnútorných otrasov, lebo bol silný vo svojom náboženskom živote, i my budeme riešiť problémy, ktoré nám prídu v živote do cesty.

„Ľudský život je až vtedy životom človeka, keď ho oživuje človek, keď ho preniká a posväcuje láskou k večným hodnotám, k ideám pravdy, dobra a krásna“, píše O. Karrer; a my by sme radostne a s obdivom vpísali tieto slová na náhrobný kameň, pod ktorým očakáva Tibor deň veľkého Vzkriesenia.

*

Dačo z jeho povahových črt: Tibor Krta bol vcelku chlapec tichý, nenáročný, skromný a utiahnutý. Svoj pomer k svetu ustaľoval na základnej línii svojho vnútorného života, ktorý nebol nikdy expanzívny, ale viacej obrátený do seba. Na základe tohto utváral svoj pomer k vonkajším zrejmostiam denného života.

Predovšetkým jeho študijný ráz: Tibor nelipol veľmi na všeobecnom štúdiu, aké mu stredná škola podávala. Skôr sa obmedzoval na súkromné štúdium literatúry. Veľmi veľa čítal, požíčieval si knihy, kde len mohol. A čítal mimo vedeckých kníh skoro všetko. Venoval pozornosť i časopisom. Jeho študijný efekt nebol vysoký, bol žiakom priemerným.

K športu staval sa objektívne. Sám športovcom nebol.

K spolužiakom správal sa kolegiálne, hoci bez väčšieho vzťahu. Spory nemal rád, vyhýbal každej prudšej výmene názorov, i keď sa jeho priamo netýkala. Keď prišlo k debate, ustúpil bez väčších osobných uplatňovaní pravdy alebo názorov. I s druhej strany nenadväzoval veľké priateľstvá. Prejavy sympatií bral s rezervou a nikdy netúžil po vyznačeniach alebo prejavoch akýchsi hlbších vzťahov. Priateľov mal málo, asi dvoch-troch. K nim však jeho pomer bol iný, zjavne odlišný. Boli to priatelia povahove mu vyhovujúci, tichí, vyrovnaní, usmernení tiež na rovnakú bázu osobných záujmov. S nimi trávil rád každú chvíľku, debatoval o všetkom, čo mohlo mladé duše zaujímať. Tu sa tiež najlepšie ukázala jeho vzácna povahová vlastnosť: nebol vôbec sebcom, ba seba ako by nepoznal. Bol príliš odovzdaný druhým, a to vo všetkom.

Väčších vzrušení a udalostí nikdy nemal rád. Jeho povaha mala rada pokojný, všedný, vyrovnaný život, ktorý by nenarobil vnútorných komplexov a problémov, prípadne vyšinutia z normálneho denného behu alebo by nútil k zvýšenej vonkajšej aktivite. Bol zjavne duch scelený, kontemplatívny, mäkký a citový, skromný a utiahnutý, s láskou sa opierajúci na rodinný kruh, ku ktorému lípol s veľkou láskou a ktorý mu bol jediným zdrojom potechy — okrem sveta vnútorného — v znášaní jeho posledných ťažkých dní. Do svojho vnútra však nedal nikdy celkom nazrieť. Bola vždy akási clona za tým, čo sa v ňom odohrávalo; tým viac však vedel k sebe pútať tých, ktorí túžili po tichom, nenáročnom, no vernom druhovi.

Redakčný dodatok: Podľa informácií z pokrvenského prostredia mohli by sme tohto duchovne hlboko žijúceho študenta charakterizovať dvoma heslami, a to: Dobrota a Utrpením bližšie ku Kristovi. Jeho dobrota vyznačovala sa najmä veľkou láskou a úctou k rodičom a bratovi. Už ako ťažko chorý niekoľko ráz povedal svojim rodičom: „Otecko, mamička, vy ste takí dobrí ku mne, že ja som si hádam ani takých dobrých rodičov nezaslúžil. Ako sa vám len odplátim?“ A jeho odplatu vlastný otec takto hodnotí: „A odplatil sa. Iste by sa

ani za života lepšie nebol mohol odplatiť, lebo ukázal nám svojim životom a svojou smrťou vždy správnu a jedine spoľahlivú cestu, cestu Pravdy a Života." Táto dobrota viedla ho k tomu, že aj v utrpení myslel skorej na dobro iných a rozdával sa. Blízko pred smrťou povedal rodičom: „Umiel som si, že svoje utrpenie obetujem za brata, aby bol chránený od zlého; i za vás, otecko a mamička, obetujem svoje utrpenie.“

Druhé heslo „Utrpením bližšie ku Kristovi“ načrta jeho duchovné úsilie. Utrpenie prežíval v ovzduší odovzdanosti do svätej božej vôle. Celkom pokojne prijímal rýchle unikanie časného života. Do zápisníka na 13. január 1946 poznačil si: „Dnes som bol na svätej spovedi a na svätom prijímaní. Teraz som sám . . . , ako dobre je takto osamote. Deň pomíne a ja som zase bližšie k hrobu.“ Hoci veľa trpel, bo od dlhého a ustavičného ležania bolela ho každá kostička, jednako bol veselý, najmä v tie dni, v ktoré prijal sviatostný posilňujúci pokrm. Pokojná odovzdanosť do božej vôle dávala mu silu, že vedel ešte iných tešiť. Keď matka nemohla zatajiť slzy nad jeho bolestným telesným stavom, vravieval jej: „Uspokoj sa, mamička, s vôľou božou; nevieš, prečo Pán Boh toto dopustil na mňa a prečo vás skúša.“

Nech toto tiché kresťanstvo, silné v slabom tele mladého študenta, pobáda nás, aby sme vecne, dôsledne kresťansky spracúvali utrpenie a celý život.

Duchovnosť v živote.

„Oblečte si Pána Ježiša Krista. Kristus, váš život.“
Ako blízko alebo ďaleko som od tohto pavlovského programu?

Mož život v Kristovi.

Ioann Ilič Sergiev (Kronštadtský), nar. 19. okt. 1829, protoierej, pravoslávny duchovný spisovateľ, populárny dobrodinec a orodovník za chorých. Bol synom obecného kostolníka archangelskej diecézy, odchovanec petrohradskej duchovnej akadémie. Po skončení štúdií Sergiev stal sa kňazom v kronštadskej Andrejevskej katedrále, kde aj ostal. Dlho bol katechétom v školách Kronštadt. Tu založil tiež

jednu z najusporiadanejších ustanovizní, tzv. „Dom pracovitosti“. Napísal mnoho besied, kázni, poučení a reči, ktoré dosiahly niekoľko vydání. Medzi iným sú to hlavne „Besedy o Bohu-Stvoriteľovi a Živiteľovi sveta“, „Niekoľko slov v obvinenie gr. L. N. Tolstého zo živého učenia“ a „Môj život v Kristovi“, myšlienky z ktorého prinášame.

Milujúci Pán je tu. Ako môžem pripustiť do svojho srdca čo i tieň zloby? Nech umrie vo mne celkom všetka zloba, nech sa moje srdce ovlaží príjemnou vôňou dobro-srdečnosti. Láska božia nech ňa premôže, zlostný satan, ktorý nás hriešnych k zlobe navádzaš. Zloba je krajne zhubná pre dušu i pre telo. Pálí, dlávi, mučí. Nikto, kto je sviazaný zlobou, nech sa neopovaží pristúpiť k stolu Boha lásky.

*

Ako dýchanie je potrebné pre telo, a bez dýchania človek nemôže žiť, tak i bez dýchania Ducha Božieho, duša nemôže žiť pravým životom. Čo je vzduch pre telo, to je Duch Boží pre dušu. Vzduch je ako by podobnosťom Ducha Božieho. *Vzduch duje, kde chce...¹*

*

Kňazi Pánovi! dokážte útechu viery obrátiť lôžko smútku trpiteľa-kresťana na lôžko radosti, dokážte spraviť z človeka, podľa jeho mienky najnešťastlivejšieho, najšťastlivejšieho človeka vo svete. Presvedčte ho, že „keď sa máličko potrápi, mnoho dobrého sa mu dostane“² po smrti. A budete priateľmi ľudstva, anjeli-tesiteľmi, orgánmi Ducha-Utešiteľa.

*

Ak nebudeme ohrievať v srdci teplotu viery, vtedy pre nedbalosť viera v nás môže celkom vyhasnúť; kresťanstvo so všetkými svojimi tajomstvami môže ako by celkom umrieť pre nás. Nepriateľ sa len o to usiluje, aby vyhasil vieru v srdci a priviedol v zabudnutie všetky pravdy kresťanstva. Preto vidíme ľudí, ktorí sú kresťanmi len podľa mena, a podľa skutkov sú úplní pohania.

¹ Ján 3, 8.

² Múdr. 3, 5.

Keď máš Krista v srdci, strež sa, aby si ho nestratil a s ním tiež pokoj srdca. Ťažko začínať znovu. Úsilia prilipnúť k nemu znovu po odpadnutí budú ťažké a mnohých budú stáť horké slzy. Pridržaj sa Krista, získaj si ho a nestrať svätej smelosti pred ním.

*

Diabol usiluje sa modlitbu rozptýliť ako piesočný násyp, slová chce spraviť suchým pieskom, bez spojenia, bez vlahy, t. j. bez teploty srdečnej. Modlitba býva *domom na piesku alebo domom na skale*.³ Na piesku budujú tí, ktorí sa modlia bez viery, roztržito, s chladom.⁴ Taká modlitba sama osebe sa rozpadáva, a tomu, kto sa modlí, neprináša úžitku. Na skale budujú tí, ktorí po celú modlitbu majú oči upreté na Pána a modlia sa k nemu, ako k živému, tvárou v tvár besedujúcemu s nimi.

*

Kristus, uvedený vierou do srdca, usadí sa v ňom s pokojom a radosťou. Nie nadarmo sa hovorí o Bohu: *Svätý si a vo svätých prebývaš* (na nočnej pobožnosti).

*

Aby sme prežili celý deň čo najsvätejšie, pokojne a bez hriechu, na to je jediný prostriedok — najúprimnejšia, najvrúcnejšia modlitba ráno po prebudení sa zo spánku. Ona uvedie do srdca Krista s Otcom i Duchom Svätým a tak dá silu a odolnosť duši proti náporom zla; hlavné je chrániť svoje srdce.

*

Láska upokojuje a príjemne rozširuje srdce, oživuje ho, a nenávisť ho mučivo tiesni a znepokojuje. Kto nenávidí druhých, ten mučí a týra sám seba, ten je z hlúpych najhlúpejší.

³ Mat. 7, 24, 26.

⁴ Ide o zavinenu roztržitosť. Nedostatok citovej útechy nemusí byť znamením nedobrej modlitby. Aj veľmi hodnotnú modlitbu môže sprevádzať citová chladnosť. Pisateľ „teplotou srdečnou“ myslí lásku k Bohu, ktorá dáva cenu modlitbe a môže trvať aj s citovým chladom. (Pozn. red.)

Z duchovnosti skautskej vodkyne.

Keď som dnes išla cez poludnie domov, stretla som pi. M. s S. Pani M. prišla ku mne, položila svoju ruku na moju a povedala mi: „N., pomodlite sa za mňa jeden Otčenáš. - Mám dnes ťažký deň.“ Prekvapená som sa usmiala a povedala som len: „Dobre... dobre...“, hoci som chcela ešte veľa povedať. Že prečo to práve mne hovorí, modlitby moje sú veľmi úbohé a ona má takú dobrú dcérku, ktorej jediný vzdych spravodlivý Pán Boh vypočuje iste skôr ako majich veľa modlitieb. Keď som pokračovala v ceste, pomodlila som sa a potom som premýšľala: Prečo to, Pane, prečo? Prečo pani M. to hovorila, dívajúc sa na mňa s takou dôverou? Ako veľmi sa hanbím. Koľkí dobrí ľudia sa klamú vo mne, nevediac o tom. Ako ich mám presvedčiť, že nie som taká, za akú ma pokladajú? Och, ja farizejka! Pane, odpusť mi, prosím ťa, a daj, aby som sa ani vedome ani nevedome nerobila lepšou, ako som.

Ach, mám také veľké túžby! Pane, sú to túžby od teba, a či sú len mojou veľkou opovážlivosťou alebo plodom môjho bláznivého rozumu? Kde je pravda? Pane, ty si PRAVDA. Kde si, môj Bože? Aká je vôľa tvoja? Ty kážeš, aby sme ťa milovali nadovšetko a bližného ako seba samého. Nuž tak predsa teda moje túžby sú podľa vôle tvojej?! Veď ja túžim, šialene túžim milovať ťa. Srdce sa mi ide od túžby tej roztrhnúť. A túžim, túžim milovať svojich bratov a sestry, túžim v láske k nim zabudnúť na seba a rozdať sa im, myslieť na ich spásu viacej ako na svoju. Z lásky k tebe túžim stať sa svätou. Túžim rozpadnúť sa, túžim zomrieť láskou. Keď však zomriem, nebudem už môcť svojim bližným slúžiť — len — keby som sa svätou stala, svätou — takou najmenšou zo všetkých — niekde v kútiku neba a tam ťa prosím, za svojich drahých, alebo aspoň poprosiť svätú Teréziu Ježiškovu, či by mi niekedy dovolila jej ružičku hodiť na zem. To by bola blaženosť! No vrchol šťastia by bol pre mňa, keby ma raz, aspoň raz Matička poslala zanieť niekomu milosť, ktorú by ona na moju modlitbu od teba, Pane, vyprosila. Och, Pane, pozri, už zasa blúznim! Čo mám robiť? Som vo tme — blúdím? Odbočila som so správnej cesty? Ak áno, daj, Pane, svetla, aby som ťa našla, ty CESTA! Bez teba, Pane, nemôžem žiť, bez teba zanikám. Bez teba blúdím, bez teba som neživá. Bez teba som nič. Ó poď, Pane, poď celkom ku mne, spoj sa so mnou, nech žijem! Lebo ty si, Pane, ŽIVOT. Nebúrim sa, môj sladký Pane! Nechcem, nič, čo nechceš ty. Už nebudem plakať ani steňať. Keď chceš, daj mi i tmu i opustenosť i súženie i

zdanlivú stratu priateľstva tvojho, ale len zdanlivú, prosím. Buď so mnou, i keď chceš, aby som tvoju prítomnosť necítila. Tak bude všetko v poriadku. Som tvoja, Pane. *Fiat.*

Meditácia, zdroj duševnej vyrovnanosti.

Ešte len donedávna pravidelnej dennej meditácii venovali sa takrečeno len kňazi a rehoľníci. Denne meditujúci laik bol u nás donedávna zriedkavou výnimkou. Situácia sa podstatne u nás zmenila za posledné 3—4 roky. Obrodné náboženské hnutie, ktoré prišlo od západu i k nám a ktoré vyznačuje sa najmä tým, že šíri intenzívny duchovno-náboženský život medzi laikmi, dáva veľký dôraz na dennú, aspoň štvrt hodinovú meditáciu ako na nevyhnutný prostriedok duchovného pokroku. Dnes už celý rad laikov, najmä mladej inteligencie, pokladá meditáciu za dôležitú časť svojho denného programu.

Dosť sa už popísalo i u nás o meditácii, v časopisoch i brošúrkach; boly to jednak úvahy, vyplývajúce z vlastnej skúsenosti, a jednak menšie teologické štúdie. Bolo by len žiadúce, aby čím viacerí písali o svojich vlastných duchovných skúsenostiach. „Smer“ má na ne svoju rubriku. Takéto „vznaná“ sú veľmi účinné.

Tu chcem ako laik napísať pár slov o meditácii ako o prostriedku, ktorý pokladáme za nevyhnutný pre duševnú vyrovnanosť.

Prvým cieľom meditácie je predovšetkým snaha o duchovný pokrok. Preto sa aj radí meditovať ráno, ešte pred svätou omšou, aby celý náš denný život unášal sa v duchu meditácie. Ale takéto ranné meditovanie má aj iné dobré účinky: tým, že si ráno urobíme isté predsavzatia, ustálime si isté ciele na ten deň, dosiahneme aj to, že celý deň budeme sa cítiť akosi vyrovnanejšie, nepodľahneme tak rýchle rozličným náladám, spracujeme ľahšie rozličné denné zážitky, ktoré by nás inak vykoľajily z rovnováhy. Keď nemeditujeme, nahromadí sa nám v duši cez deň toľko duševnej špiny, toľko prachu, toľko nezodpovedaných otázok, toľko úzkosti, že človek cíti nepokoj a nevyrovnanosť; je náladový, koná

náhodile, čo, pravda, vplýva i na jeho správanie sa k ľuďom, s ktorými príde do styku, a tiež na jeho prácu, ktorá mu viacej-menej nechutí. Prirodzene ani pracovný výkon nie je taký, aký by mohol a mal byť. Skôr-neskôr človek, ktorému len trocha záleží na prosperite vlastnej duše, ktorý nie je celkom oddaný len hmotným záujmom, musí sa pozastaviť, odísť na čas z huku sveta niekde, kde bude sám, a nahliadnuť do seba. Meditácia sa nám takto ukáže nie ako čosi umelého, ale ako prirodzená potreba mysliaceho človeka. Najlepšie to poznáme vtedy, keď sme už začali meditovať pravidelne, ale neskôr postupne sme to nechali, či už z pohodlia, lenivosti alebo zo znechutenia. Tiež vtedy to zisťujeme, keď si meditáciu zľahčujeme bezdôvodným skracovaním času, ktorý sme si rozumne určili. Taktiež i vtedy, keď meditáciu „odbavíme“ len tým, že jednoducho napochytre prečítame z predlohy, z ktorej meditujeme, bez toho, žeby sme sa nad prečítaným zamysleli. Prvou podmienkou toho, aby sme mali z meditácie osoh, je to, aby sme látku rozjímanú aplikovali na svoje potreby, na svoj duševný stav. Preto je dobre niekedy alebo aj vždy pred meditáciou preskúmať svoj duševný stav, úprimne skonštatovať svoju momentálnu problematiku, inými slovami: pripraviť sa. Pravda, treba premôcť aj počiatočnú nechúť, ktorá tu skoro vždy je. No to nesmieme robiť násilne; treba mať v tom trpezlivosť a dobrú vôľu. Bezpodmienečne potrebné je, ak chceme mať z meditácie osoh, aby sme boli k sebe celkom úprimní. Toto je, myslím, najpotrebnejšie. Z meditácie musí ako prirodzený záver vyplývať predzavzatie, akýsi celodenný plán, akási niť, ktorá ide našim celodenným konaním. To sa, pravda, stane len tak, keď látku z predlohy si osvojíme, takrečeno prežujeme. Ak sme takýto záver spravili, budeme potom celý deň, i keď čo len podvedome, žiť podľa plánu, s istým cieľom; čo je vlastne podmienkou duševnej rovnováhy. Sírime potom pokoj a dobrú vôľu aj okolo seba. A toto je vlastne druhý hlavný úžitok dobrej meditácie, tento apoštolát, konaný ani nie tak slovami ako skôr tým, že vieme dať správne miesto všetkému, čo cez deň robíme, že sa správne zachováme v každej okolnosti, či v práci či v zábave. Som presvedčený, že

keby viac ľudí meditovalo, bolo by viac pokoja, dosiahol by sa väčší pracovný výkon, lebo kto plánuje robiť, lepšie robí; bolo by menej nervových chorôb, na ktoré si dnes toľkí sťažujú atď. Bolo by viacej optimizmu, menej pesimizmu. S-a.

Preduchovňovanie vojenskej služby.

Teoreticky aj životnými ukázkami stále zdôrazňujeme, ako kresťan má sa usilovať vonkoncom všetko v živote prenikať a zošlachovať Kristovým nadprirodzeným životom. Kresťan aj vojenskú službu má vtiahnuť do prúdu nadprirodzenej duchovnosti. Nižšie uvedené riadky poukazujú na úsilie nášho vzdelanca vyrásť duchovne aj cez čas vojenskej služby, dať nadprirodzenú pečať každému cviku, splnenie každého rozkazu chápať ako službu Bohu, ktorý skrýva sa nám za osobami a udalosťami. Potom vojenská služba stane sa ozajstným prínosom. Aj veľký vojak, hrdinský poručík Psychari pomocou tvrdej vojenskej disciplíny dostal sa na hlbokú životnú základňu. Vojenská disciplína pomohla mu nájsť poriadok v sebe, aby ho potom mohol hľadať mimo seba; ona mu pomohla poodstraňovať isté prekážky na prijatie Boha. A naplnený Bohom cítil sa viacej vojacom a hrdinskejšie postavil svoje mladé sily do služieb práva a lásky. Dobrovoľne ponúkol sa, že bude kryť ústup nemocničného transportu, pričom hrdinsky padol.

Je sobota. Po rozkaze. Nastáva večer taký, akých je veľa pri vojenskej službe. Každý sa usiluje čím skôr vzdialiť z kasárni. Do mesta, k rodine, zabávať sa. Ja som ostal v izbe č. 12 sám. Ako divne mlkvo pôsobia na mňa steny tejto izby. Ešte pred niekoľkými chvíľami bola preplnená hlasným a veselým hovorom mojich spolubývajúcich; a teraz ostal som sám. Tak som túžil po tejto chvíľke, kedy ostanem aspoň na niekoľko hodín sám. Sám so sebou. Keď nikto nebude kričať a nadávať, keď prestanú nekonečné rozoberania sexuálnych scén a poznámky k pornografickej literatúre, ktorá ovládla moje prostredie.

A predsa viem, prečo som tu, a som šťastný. Ty si ma poslal sem, môj najvyšší Veliteľ, pred ktorým musia sa raz skloniť hlavy všetkých najvyšších veliteľov armád sveta. Skrze mňa nehodného prichádzaš i do tohto pro-

stredia. Ty prichádzaš i do izby č. 12 a ja zvlášť v tejto chvíli cítim bezprostredne tvoju prítomnosť. Si skutočne tu. Som tak presvedčený o tvojej prítomnosti, ako som presvedčený aj o tom, že som tu sám. Si v mojej duši. A teraz chcem na chvíľočku počuť tvoj hlas. Ale zreteľnejšie, ako ho čujem cez deň, ktorý ma tak hrozne pohlcuje. Program, výcvik, prednášky, nástupy, rozkazy, všetko ma tak pohlcuje, takže by sa zdalo, že ťa tu cez celý deň nebolo. Zdá sa, ako keby bolo treba jedine bezpodmienečnej samoty, chvíľ ticha v kostole, prázdnej izby, aby ťa niekto mohol zažívať bezprostredne, aby sa znova mohol utvrdzovať o tvojom jestvovaní. Veď ešte pred chvíľkou ma niektorí presvedčovali, že nejestvuje duša, nejestvujú absolútne hodnoty, všetko je hmota, že ty sám, Stvoriteľ sveta, nejestvuješ. A druhí? Aj keď sa k tomu otvorene nepriznajú, v skutočnosti tiež na teba nerátajú, neriadia svoj život podľa teba, ale podľa seba, a čo aj sú pokrsteními katolíckmi, predsa v skutočnosti sú pravými pohanmi. Záver je jasný: žijem medzi pohanmi 20. storočia.

Teraz sa mi vynára pred očima obraz vojaka Longina, ktorý ti najprv prebodol bok a potom uveril. To bol pohan. Či môj nedávny život nebol ustavičným prebodávaním tvojho boku? Ja som však nebol pohanom. Ja som ti sľuboval vernosť. O čo strašnejšie ťa to muselo bolieť, keď ti to robil ten, ktorého si mal rád a ktorý aj teba mal rád. Kiežby som sa vedel dopracovať k viere kafarnaumského stotníka a začal sa úprimne biť v prsia a hovoriť s ním: „Pane, nie som hodný, aby si vstúpil do príbytku môjho, ale povedz len slovo a uzdravená bude duša moja.“ To bolo chlapské slovo vojaka-pohana. A čo ja?

Ty si sa však dotkol rukou nezmerateľného milosrdenstva mojej vnútornej biedy, a ja poznávam, že prichádzaš do môjho príbytku. Prichádzaš nielen do tejto izby, ale predovšetkým do príbytku môjho srdca; a to je to podstatné. Hovoríš: „Choď a viac nehreš.“ Och, ako radostne môžem teraz zvolať so svätým Augustínom: „Coelum sumus.“ Si v mojej duši, a kde si ty, tam je nebo.

Nechcem však túto radosť jedine pre seba, ale chcem

ju rozdávať všetkým tým, ktorý ju nepoznajú. Úsmevom a žartovaním zakrývajú veľký vnútorný smútok, ktorý sa ich zmocňuje vo chvíľach samoty. Nevedia byť nikdy sami so sebou. Boja sa samých seba. V takých chvíľach začínaš hovoriť v ich duši ty a pred tebou má každý zapredanec diabla podvedomý strach. Či môže jestvovať šťastie mimo teba? Najprv naplňaj moju dušu; celou silou modlitby a obety ťa o to prosím, a čo bude pretekať cez okraje preplneného kalicha duše, to chcem dávať ďalej. Ale nie niekde ďaleko, tam kde ma nepoznajú, kde môžem krásnymi rečami vzbudiť zdanie dokonalého človeka, ale v tomto prostredí, kde ma pozorujú priam prenikavo od budíčka po večierku, či moje hlásané presvedčenie zodpovedá aj životu. Tu je moje poslanie. Viem, že je to pohodlnejšie odchádzať z kruhu týchto ľudí na schôdzky veriacich katolíkov, ktorí sa ľahko dajú stvárňovať a ľahko prijímajú tvoje slová bez toho, že by mali možnosť kontrolovať môj celodenný život. Tu však prestávajú všetky preludy. Doteraz som ešte len rozmýšľal, ako ťa začnem uskutočňovať vo svojom celodennom živote. No teraz nadišiel čas práce a ja to musím konať. Toto prostredie ma k tomu priamo núti, ba mi v tom aj pomáha. Tu kde vládne podriadenosť jednotlivca celku, kde strácajú sa osobné ambície a rozkazu veliteľa pripisovaná je absolútna hodnota, ba úplná neomylnosť oveľa rozhodnejšie, ako to robí hociktorý veriaci katolík vo veci viery a mravov, tu, kde niet cez deň času na pobožné úvahy, duchovné čítanie a ovzdušie presýtené je prehnanou smyselnosťou, tu si ma poslal ty, aby som sa dostal bližšie k tebe a povedal aj druhým, že jedine ty si prameň všetkého šťastia.

Ako zaujímavosť si to zariadil. Postavil si mojich veliteľov za vykonávateľov svojej vôle. Veď mnohí z nich v teba neveria. Mnohí ťa spotvorili vo svojej duši na karikatúru a predsa vykonávajú tvoje rozkazy? Ako to, že majú byť mojimi predstavenými ľudia, ktorí nemajú toho vzdelania ako ja, ktorí sú neraz mladší ako ja a stačí im, keď majú o jednu hviezdičku viac? A predsa. Vidím, že tu začína môj život v tebe a tu začína i moja práca, moja katolícka akcia.

Koľko sebazapierania a obetovania z lásky mi dáva

každé presné a rýchle plnenie rozkazov týchto ľudí. Veď to nerobím kvôli nim, ani nie preto, aby som dosiahol vyššiu hodnosť. Veď svoj život založil som na službe lásky k trpiacim, nie na kariére vojenských hodností, a teraz ako lekár musím poslúchať neraz človeka, ktorý má iba ľudovú školu. Vystačil by som tu s akousi trpnou odovzdanosťou tohto údelu? Vystačil by som tu s takou nenávisťou, ktorá lomcuje mnohými v mojom okolí? Môže byť zlosť alebo trpná odovzdanosť dostačujúcim hýbadlom pre môj život, ktorý musí byť čoraz viac činný ako trpný? Nenávidím všetko deštruktívne, čo už vo svojej podstate ničí a znehodnocuje ľudské konanie. Preto nemôžem pokladať mesiace, strávené na vojenčine, za mučiareň, za čas celkom stratený pre život, ale za prínos do mojej duše. Musím sa celou silou prepracúvať k tomu, aby som aj z týchto dní, zdanlivo stratených, vytkol nejaký duchovný kapitál. Nič nesmie vyjsť nazmar. Aj tu je na mieste sväté úsilie: zmocniť sa teba, Kriste, i za neviem čo, i za cenu dní, prežitých na vojenčine. Nie som predsa súčiastkou automatu, ale slobodne mysliacim a konajúcim človekom. Nebolo by škoda toľko skutkov denného života zahadzovať znehodnotených pre dušu a pre večný život?

Vyťažiť, vykoristiť všetok čas pre teba, pre dušu, aj pre tých, ktorí ňa nemajú radi, ktorí bojujú proti tebe. Carpe diem po katolícky!

Mám čas ráno pokojne sa pomodliť, keď ma uzimného zobudí budiček, keď sa všetko naplní krikom, lomozom pobehujúcich a nádvakami nevyspatých? Keď sa treba rýchle obliekať, umývať a bežať na polhodinku? No cez to všetko môžem pri obliekaní obetovať nastávajúci deň tebe. Nedeje sa to, pravda, dlhou modlitbou alebo meditáciou, ako som bol zvyklý, ale praktickým dôkazom lásky k tebe. Veď môžem si topánky očistiť ledabolo, lôžko len pouhládzať a nie upraviť. Môžem si umyť iba oči, ale keď chcem aj po pás, hoci poriadne mrzne. Na polhodinke môžem sa „ulievat“, veď je ešte šero. Stanem si dozadu a čatár ma neuvidí... Myslím si však, že to bude väčší úkon lásky k tebe, keď taktó unavený od včera budem poriadne celú polhodinku cvičiť, ako keby som sa niekde v tichosti kostola modlil ruže-

nec. Aby som mohol každý cvik poriadne vykonať a — čo hlavné — s láskou a nie ako výplod dresúry, na to treba vždy nové sebazapieranie. Oboje trvá polhodiny, ruženec aj cvičenie. V kostole mám však nerušenosť, tu mráz a únavu. Služba, poslúchanie rozkazu, to dôkaz lásky k tebe.

Ako často musím splňať rozkazy, s ktorými celkom nesúhlasím, ktoré by som vedel dokonalejšie dávať i uskutočňovať, s väčšou úsporou času, a predsa najprv mi teba treba poslúchať. A to je moja radosť. Takto nadobúdám presvedčenie a vnútornú istotu o tom, že súhlasím s tvojou mienkou a tvoja vôľa stáva sa mojou vôľou. Takto si pri mne vo chvíľach najväčšej opustenosti a ja som pri tebe.

Keď mám službu v izbe, môžem predsa zametať iba okolo stola, ale keď chcem, môžem dlážku aj pokropiť a pozametať aj pod posteľami. Prach môžem stierať, ale aj nemusím. Je veľká pravdepodobnosť, že ma pri tom dozorný orgán neprichytí. Na nástupy môžem bežať medzi prvými alebo aj medzi poslednými. Pri čakaní na stravu v zástupe môžem sa s každým vadiť, ktorý ma nedovolené predbehne, ale aj mlčky znášať krátkočasové odstrčenie, hoci mám hlad. Chlieb je na poličke nad mojou posteľou. Môžem si z neho ukrajsovať koľko chcem, ale môžem jesť aj toľko, koľko práve potrebujem. Nemilé jedlo môžem so zahrešením vyhodiť, ale aj zjesť bez protestu. Keď dostanem nejaký rozkaz, môžem ho splniť dokonale alebo aj povrchné. Všetko toto môžem konať radostne, s úsmevom, s presvedčením, že mi nerozkazuje niektorý nesympatický veliteľ, ale vedome plním tvoju vôľu. Myslím, že takouto modlitbou sa k tebe bližšie a rýchlejšie dostanem ako bezduchým vyslovovaním modlitieb, ktoré nemám ani dokonale premeditované. Chcem celou silou vyháňať tomu, aby vznikol zo mňa človek, ktorý sa síce rád modlieva, ale ostáva iba pri modlení, ktoré neraz vyjadruje iba záľubu v osobnom potešení. Chcem presadzovať prvý raz v živote s celou ráznosťou to, čomu sa hovorí: prežívať ňu celý deň. Nielen vo chvíľach modlitby, v spoločnosti rovnako smýšľajúcich, ale predovšetkým svojím konaním, svojím celodenným životom, ktorý musí byť najzrejmším dô-

kazom mojej lásky k tebe a súčasne najúčinnejšou zbraňou pre môj apoštolát. Okolie hľadá príležitosť, aby mohlo nájsť nesúlad medzi mojím presvedčením a životom.

Chcem pretkávať myšlienkami na teba celý môj deň v kasárňach, ba i cvičenie vonku v lesoch. Keď plazím sa po snehu ako člen výskumnej hliadky, keď do mňa šibe ľadový severák a nohy mi mrznú v premočených topánkach, keď čakám učupený niekde medzi závejmi, kým ma prídu vystriedať, všade môžem myslieť na teba. Ozaj len chcieť treba. A život je potom taký ľahký. Až divne nepochopiteľná vidí sa mi potom tá tupeš, do ktorej upadajú ostatní. Dookola vnútorná ochablosť, taká mľan-dravosť, ktorú — ako sa zdá — rozohnať vie iba hovor o ženách a pijatike.

Pri každom cvičení chodíme dva razy denne okolo kríža. Stojí osamotený pri ceste. Naša pochodujúca jednotka má asi 150 mužov. Keby sa dalo poznať, koľkí z nich si uvedomia, že kráčajú okolo kríža. Aspoň remeň na puške mocnejšie pritiahnem, narovnam sa a jediný pohľad vrhnem na teba, aby si vedel, že som na teba nezabudol, keď som išiel okolo, aby si vedel, že i medzi toľkými vojakmi je jeden, čo sa k tebe chce ozaj vojensky hlásiť. I v tejto chvíli. Mlčky síce, ale tým dôvernejšie.

Nuž či sa mi potom nespieva radostnejšie. Už nie som donútený rozkazom veliteľa k spevu, ale radosťou svojej duše chcem strhnúť všetkých dookola, aby spievali, aby aspoň na chvíľu prejavili ozajstnú radosť a upustili od zlých myšlienok. Neraz sa divia, odkiaľ beriem — ustatý idúc z cvičenia — toľko vzletu k spevu. Ej, keby vedeli!

Mnohí z nich ako trpia! Tak strašne. Nepoznajú ťa a sú zavalení skutočnou farchou hriechov. Keď som pred časom meditoval o trvalom stave hriechu, myslel som si, že celá farcha je viazaná na tom, že sfažuje cestu k pravde. A teraz, keď som sa prvý raz stretol so satanom, ktorý skutočne jestvuje a to oveľa reálnejšie, ako si to hociktorý duchovne žijúci človek uvedomuje a neverec zapiera, spozoroval som, ako títo ľudia strašne trpia. Vôbec nechápu vnútorný smysel poriadku vo svete,

nerozumejú bolesti a utrpeniu a ich radosť vidí sa mi ako ustavičná grimasa. Obliekajú si neraz kuklu prostopašnosti a boja sa uvažovať, lebo nevyhnutne museli by uznať jestvovanie osobného Boha, a to potom zaväzujú. Preto radšej nehovorí o takých veciach, nečítať. *Apagē Christe!* Ich deň predstavuje rad väčších - menších bolestí, proti ktorým chcú robiť ustavičné revolúcie, ale nemajú dostatok vnútornej sily, lebo museli by začať robiť najprv revolúciu vo svojom vnútre. Raňajší budičiek, vyrušovanie zo spánku, robenie poriadku v izbe, čistenie zablatených topánok a šiat, cvičenie, pochodovanie, počúvanie prednášok, zlá strava, nevykúrená izba, tvrdá posteľ, rozkazy, všetko to predstavuje rad bolestí, ktoré ich opantaly, že nevidia iného východiska z neho ako skončenie vojenskej služby. Koľká naivnosť u vysokoškolsky vzdelaných ľudí, ktorí zabúdajú, že si tieto putá odnášajú i do civilného života. Chvíľa odchodu sa im zdá byť vykupiteľskou, a toho, kto by ich vedel už teraz prepustiť z vojenčiny, by hádam uznali aj za Mesiáša. Keďže tento neprichodí, tak si život spríjemňujú životom, ktorý zabíja ich život večný.

O čo väčšiu radosť zo života môže mať človek, žijúci čisto v spojení s tebou, Pane, a ňou manifestovať za teba. Netreba demagogie s tribúny, ale otvárať nepoznané svety. Jestvuje dokonalejšie šťastie na zemi a jediný katolicizmus, dôsledne uskutočňovaný, ho zadovažuje. Koľká naivnosť, ba deckosť u týchto vážených pánov doktorov, ktorí si myslia, že Kristus a jeho kňazi sľubujú blažený život iba po smrti. My však budujeme Kristovo kráľovstvo už tu na zemi a skrz tvoje mystické telo utvárame spoločnosť ľudí, ktorá nežije iba vidinám posmrtna, ale prežíva pravú ľudskú blaženosť už tu na zemi. Jedno je však rozhodujúce pri našom úsilí: nikdy nečakať a nežiadať uznanie a odmeny od ľudí. Pravú odmenu dávaš jedine ty, a keď raz dáš prehovoríš ústami neverca: „Verím v Boha“, vtedy poukážeš nad všetko jasne, že hodno bojovať o dušu.

Daj mi sily, Pane, aby som neklesal v ďalšom boji, ktorý ma vyčerpáva. Možno po čase dovoľíš, aby niektorý druhý prehovoril s niektorým z mojich spolupývajúcich, ktorý pochopí a uverí.

Brat lekár.

Poznámky o knihách.

Ján Bišák: OBRADY VEĽKEHO TÝŽDŇA. Vydalo Verbum v Košiciach 1947. Toto dielko je liturgickou rukoväťou Veľkého týždňa. Autor v úvode vykladá dejiny a podstatu obradov Veľkého týždňa; nasledujú preklady textov s vysvetlivkami, ktoré objasňujú smysel tajomnej symboliky. Vzdelanec, ktorý z tejto knižky sleduje kňazov pri oltári, vniká do posvätných hlbok prorociev, žalmov, spevov a modlitieb. Niekoľko drevo-rytov dobre doplnia túto príručku, ktorá je po Neznámej obete novým prínosom do našej liturgickej literatúry.

Svätý Rehoľ Veliký: ČTYRICET HOMILII NA EVANGÉLIA. Preložil Timotheus Vodička. Vydala dominikánska edícia Krystal v Olomouci 1946. Str. 490. Po 125.— Kčs. Prvý sväzok Patristickej knižnice, ktorá má za úlohu tlmočiť v starostlivých prekladoch vybrané diela všetkých cirkevných Otcov, je dôstojným úvodom; a to výberom diela, bo svätý Gregor patrí medzi najslávnejších autorov kresťanského písomníctva, a aj vynikajúcim podaním prekladateľovým. Redaktor knižnice T. Vodička ako úvod napísal dôkladnú životopisnú a historickú štúdiu, ktorou nás uvádza do doby a diela svätého Gregora. Je to ozaj vzorný úvod ako aj preklad, ktorý vyniká dôkladnosťou, starostlivosťou a modernosťou. Odporúčame ako dobré duchovné čítanie a vhodný kazateľský prameň.

Svätý František Salezský: FILOTEA. Vydal Misijný dom Matky Božej v Nitre 1946. Urobili sme už poznámku o tejto vynikajúcej príručke duchovného života, keď vyšla pred niekoľkými mesiacmi v SSV. Dostávame nový preklad od Jána Kováča podľa vzorov najlepších nových vydaní Filotey v iných rečiach. Jemná úprava je dôstojná pre vzácny obsah.

Sv. Alfonz Lig.: VIANOČNÁ NOVENA A TRI POBOZNOSTI. Vydal Kláštor redemptoristov v Podolínci. Po 50.— Kčs. Rozjímania pre vianočný čas ako aj pre Turíce, oktávu Božieho tela a najsvätejšieho Srdca Ježišovho.

Dr. S. M. Braito, OP: NEVEZMES JMENA BOŽIHO NADARMO. Vydal Velehrad v Olomouci 1947. Po 5.— Vážne upozornenia proti daromnému braniu svätých mien a výzva pre organizovaný apoštolský boj proti tomuto zlozvyku.

OSVĚTLENOU STOPOU. Vydal Krystal v Olomouci 1947. Str. 224. Po 45.— Je to náboženský sprievodca vĺčat, jedinečná príručka pre malých skautov, ktorú písala ruka, čo dobre rozumie skautskej a detskej duši. Malý vreckový formát umožňuje dieťaťu nosiť ju všade so sebou. Veľké množstvo obrázkov robí knižočku príťažlivejšou.

P. Jozef Schreyvers, CSsR: BOŽSKÝ PRIATEL. Vydal Kláštor redemptoristov v Podolínci. Po 30.—. Sú to myšlienky pre duchovné cvičenia. Známy duchovný spisovateľ, o ktorom bola v Smere vlni uverejnená štúdia, veľmi milým spôsobom uvádza kresťana do Ježišovej blízkosti. Vhodná príručka na rozjímanie.

P. Fr. Kop, CSsR: MATKA USTAVIČNEJ POMOCI. Vydalo vyd. Životom 1946. Načíta dejiny obrazu Matky ustavičnej pomoci, vysvetľuje arcibratstvo MUP a pripája vhodné modlitby.

MAJESTAT TVÁRE UKRIZOVANÉHO. Krásna reprodukcia z posvätného turinského plátna. Vydalo Cyrilo-Methodějské knihkupectví Gustava Francela, Praha I, Na Perštýně 14. Po 5.—. Odporúčame týmto vebelným obrazom ozdobovať príbytky.

Jozef Bouzek: MĚSIC SVATEHO JOZEFA. Vydal Vyšehrad v Prahe 1947. Po 20.—. Odpustkové modlitby a rozjímania o svätom Jozefovi na marec.

P. Libor Mattoška, OFM: POD KRIZOM. Rozjímania na desať dní. Vydal Serafínsky svet v Prešove 1947.

H. Wirtz: BRAT FRANTIŠEK A NAŠA DOBA. Vydal Serafínsky svet v Prešove 1946. Terajšie ľudstvo, ktoré tak boľne cíti ťažobu mnohorakých pút, do ktorých sa pochabo vložilo, hľadá dajaké požeňnané východisko. No doista nájde ho, iba keď vkročí na evanjelióvú cestu. Preto aj dneskajší človek priam pookreje, keď zaprižerá sa na život tých, čo dôsledne uskutočňovali a do činov vtelovali spasiteľský evanjelióv program. Wirtzova knižka približuje svätého Františka dneskajším časom, ktorým tiež má čo povedať tento prostý a vždy časový svätiec.

SLOVÁ OTCOV. Z latinčiny preložil *P. M. Lucký.* Vydal Serafínsky svet v Prešove 1947. Táto knižočka v krátkych príhodách a výrokoch vynikajúcich pustovníkov podáva duchovný život otcov púšte. Ich výroky svedčia o bohatej skúsenosti duchovnej. V tvrdom, prisnom živote otvárali svoju dušu pre Boha a naberali z jeho múdrosti.

Ivan Marianov: ŽALMY DUŠE. Modlitby a básně. Po 45.—. Dostať v Kláštore redemptoristov, Obořiště, p. Dobříš, Čechy. V nenáročných veršoch podáva osobné túžby, usilujúce o preduchovenie života a vnútorné Kristovo víťazstvo. Žalmy duše pópretkávané sú myšlienkami liturgie Cirkvi západnej aj východnej. Majú mocný újinný ráz.

Používanie novinových známok povolilo Riaditeľstvo pôšt v Bratislave pod č. 15.628-I-1947.

Dozorný pošťový úrad, Trenčín.

Tlač: Vojtech Čelko a spol., Trenčín.